

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 50 (1883)

П'ятниця, 11 грудня 2015 р.

Видавється з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

Листи «Козачки» Любави – як енциклопедія українського волонтерського руху

Якось у соцмережах натрапив на цікавого листа. Ніком «Любава» підписалася мешканка Запоріжжя Любі Леонова, яка детально розповідала про своє волонтерство. Потім таких листів було ще декілька. Згадав про них тоді, коли Україна відзначала... День волонтера. Шкода, що трохи припізнився (дати б їх у газету раніше!), але краще пізно, ніж ніколи. Думаю, листи Любави варто навести повністю, бо за ними — піт і слози крашої частини нашого народу.

«Вчора відзначала свої 500 днів волонтерства. Хотіла про це написати та тільки сиділа і плакала. Нема сил... Друзі, найрідніші пішли за обрій, а ті, кого вважала своїми, мають до мене претензії. Знаєте, що я скажу? Я — жива людина, я — не ангел, я інколи хочу істи, спати, маю свої фізіологічні потреби. Я згадую про родину і про її потреби тільки після того, як задовільно потреби воїнів АТО. Я усі ці 500 днів думала: де взяти? У кого попросити? Коли і як відвезти? У мене немає нагород, немає друга-депутата, з яким я співпрацювала найважчих 9 місяців і в якому розчарувалася... Є проблеми. Суто мої. Вони нікого не стосуються, бо я не маю посвідчені УБД і АТО, але я маю більше двадцяти війздів у зону АТО, неодноразово була під обстрілами. Я не скаржуся, просто підкреслюю, що я — жива людина. Не переживайте ті, хто надав допомогу. Вона в цілості і буде надана трохи пізніше. Я повернуся. Я завжди буду з вами, бо я дуже люблю Україну! Підвоячи риску, самій стало цікаво, де я була... Волноваха, Сартана, Попасна, Сіверськ, Слов'янськ, Маріуполь, Авдіївка, Піски, Богданівка, Старогнатівка, Златоустівка, Вуглерод, Курахово, Кальчик, Лисичанськ, Артемівськ, Красноармійськ, Володарське, Соледар, Золоте, Дзержинськ, Калинове, Толоківка, Очеретяне, Район, Селідове... Вибачте, не все пам'ятаю. А якщо рахувати блокпости, — то взагалі вийде дуже багато! Та я впевнена — все робила у своєму житті правильно. І буду робити. Дякую всім, хто усі 500 днів був зі мною поруч!»

Нижче Любава дала свої координати.

Я написав їй, запитав — чи справді вона родом з козацького краю? Бо надто вже чиста мова... I отримав таку відповідь:

«Так, я — корінна жителька Запорізького краю. І моя мама теж. За бабуню не знаю. Я навчалася в українській школі, володію од-

наково як українською, так і російською мовами. Але тепер принципово не розмовляю мовою окупантів, хоч і живу в зросійщеному Запоріжжі. До цього жила за 25 км від міста, тобто я — сільська дівчина, закінчила сільську школу. Де б я не вчилася потім, навіть через 30 років (а я навчалася в університеті, закінчилася в 2014 році) денне відділення, бюджет) всі дивувалися рівнем знань. Ось така моя сільська школа. А української мови і в селі немає. Там — лише суржик... Я прожила в селі 17 років, і вже багато років живу в Запоріжжі. Тому мову вдосконалюю сама...»

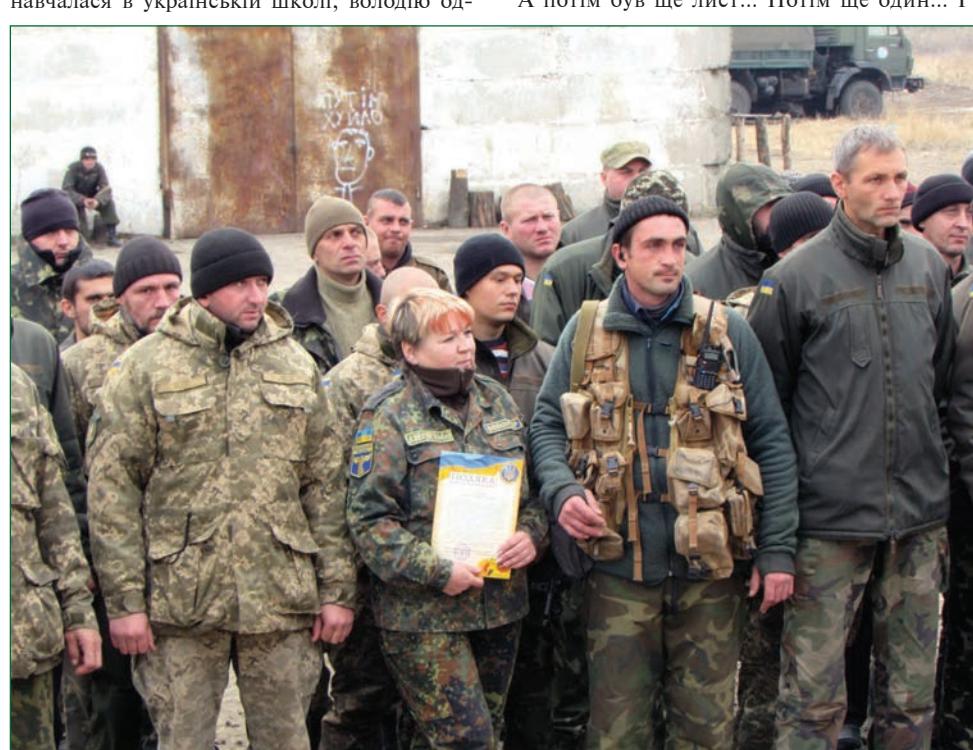
* * *

А потім був ще лист... Потім ще один... I

я подумав: як добре, що Любава пише ці листи! Бо вони згодом можуть стати своєрідним літописом цієї війни та художньою енциклопедією «волонтерської справи»! Тому раджу читати уважно і все запам'ятовувати. Так творилася наша історія, таким був 2015-й рік:

«Вчора я знову була в поїздці. Вона відрізняється від тих, в яких я буваю. Цього разу я була не в зоні АТО, а на Чонгарі, в зоні блокади Криму. Запропонував мені що поїздку мій друг, волонтер і найдобриший в світі «таджикобандерівець» Умід Джуракулов. Звичайно, я погодилася! Вранці Умід заїхав за мною, в машині вже були Аня та Юра — молоде подружжя, патріоти, які регулярно надають допомогу нашим захисникам. Далі заїхали за Ларисою, забрали ще декілька передач і вирушили на Крим. І хоча з цими людьми я вперше познайомилася, мені було дуже комфортно. А я на власному досвіді знаю: не кожне знайомство приносить задоволення. Та цього разу все було якось світло, затишно... Лариса Мала — це таке сонечко, тепло, ніжне, з Великим Серцем... В ній навіть голос вмішує такі нотки добра і позитиву, що немає жодного сумніву в її відкритості, широті. Тут довіра з першого погляду і з першого слова. Ось так буває. Про Ларису я багато знала з соціальних мереж і ТБ, та особисто не була знайома. Вчора я відкрила для себе ще одну яскраву і добру особистість. Повірте, це — не дифірамби, це мое відчуття. Я пишу свої враження серцем. Ти, хто спілкується з Ларисою, мене зрозуміють. Я не знаю, чи буде в мене зможа ще похати з вашою командою, тому широ і відверто кажу вам — ДЯКУЮ! В машині розговорилися з Анечкою й Юрієм і виявилося, що я добре знаю Анину тітку і маму особисто. А про Аню майже все, з самого дитинства. І її «Улюсь», пам'ятаю дитячі фото. Щось неймовірне! Це ж треба, так зустрітися! Як приємно, що цієї маленької дівчинки виросла справжня україночка, патріотка, берегиня нашого краю!

(Продовження на 8-й стор.)

ВЕЛИКА ШАНА ВСЬОМУ ВОЛОНТЕРСЬКОМУ РУХУ!

5 ГРУДНЯ В УКРАЇНІ ВІДЗНАЧИЛИ МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ВОЛОНТЕРІВ

Президент Петро Порошенко наголосив на унікальній ролі волонтерів у розвитку Збройних Сил України. «Я хочу наголосити: без волонтерів, без всього Українського народу наша перемога була б неможлива. Низький уклін і велика шана всьому волонтерському руху», — заявив Петро Порошенко на засіданні Національної ради реформ.

За словами президента, саме волонтери були первими, хто розпочав реформування всіх органів державної влади. Насамперед, це було продемонстровано в Міністерстві оборони. «Був висаджений «Волонтерський десант», який днями і тижнями без сну забезпечував початок ефективного функціонування органів державної влади, боротьбу з корупцією, прозорість процесів і збільшення ефективності використання державних коштів», — зазначив президент, додавши: — Вибачте за вирвані в контексту слова, які намагались розповісюджувати в соціальних мережах».

Україна святкує Міжнародний день волонтера, зазначив президент, назвавши волонтерський рух «унікальним явищем, яке притаманне лише Україні». За словами Петра Порошенка, 80% українців були волонтерами: «Хочь, перераховуючи останні копійки через телефон на підтримку армії, хтось кинув звичний спосіб життя і поїхав на фронт, щоб забезпечити першу, що народжувалася, українську армію всім, чим можна, бо не було нічого. Хочь добровольцем записався до лав Збройних Сил України».

«Те, що нам вдалося захистити суверенітет, територіальну цілісність і незалежність нашої держави, є одним з головних здобутків року, що минає», — заявив Петро Порошенко.

КРИМСЬКА СВІТЛІЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:

Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою право
скорочувати публі-
кації і редагувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua

Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журнальне
видавництво»

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com

Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050)310-56-63

ВЛАДА МАЄ ДВА ТИЖНІ

РЕФАТ ЧУБАРОВ АНОНСУВАВ ВІДНОВЛЕННЯ БЛОКАДИ ОКУПОВАНОГО КРИМУ

Народний депутат України, голова Меджлісу кримських татар Рефат Чубаров наголошує на необхідності ухвалення рішення щодо припинення постачання товарів та енергоресурсів до Криму.

Як передає кореспондент УНІАН, під час виступу в парламенті Р. Чубаров повідомив, що очікується ухвалення урядом постановки про припинення переміщення товарів з материкової частини до окупованого Криму.

Р. Чубаров також нагадав, що з 22 листопада до середини було припинено електропостачання до Криму. За його словами, цього тижня було частково відновлено електропостачання у зв'язку з необхідністю забезпечення енергоенергією низки районів Херсонської області та виходячи з гуманітарних питань.

Політик зазначив, що електропостачання відновили лише «з однієї гілки, якою зараз до Криму подається 220 мегават замість 850, які надавалися до 22 листопада».

При цьому він зауважив, що «це буде лише два тижні» з

метою енергозабезпечення районів Херсонської області.

Р. Чубаров також повідомив, що група депутатів разом із заступником Голови ВРУ Оксаною Сирод зареєстрували законопроект, яким передбачено заборонити постачання енергоресурсів до тимчасово окупованих територій. Він закликав парламент до кінця грудня ухвалити цей законопроект.

За його словами, ще однією шляхом для вирішення цього питання може бути урядова заборона міністрам укладати угоди про постачання електроенергії, «допо-ки в них не буде написано: Автономна Республіка Крим, Україна».

Як повідомляв УНІАН, 8

Міністерство енергетики Росії повідомляє про відновлення поставок електрики до Криму з материкової частини України. Як повідомляє прес-служба російського відомства, з чотирьох ліній електропередач з об'єднаної енергосистеми (ОЕС) України відновили енергопостачання до Криму одною лінією «Каховська – Титан» з технологічно можливою максимальною потужністю перетікання близько 160 МВт.

«Потужність перетікання з ОЕС Півдня ЄС Росії складає 200-260 МВт», — сказано в повідомленні.

УРЯДОВА «ДЕМОКРАТИЯ» ПО-УКРАЇНСЬКИ: ПІДПИСУЄ, ХТО ЩО ХОЧЕ, КОЛИ ХОЧЕ І З КИМ ХОЧЕ?

Контракт на поставку електроенергії в Автономну Республіку Крим, укладений у 2014 році, був підписаний без відома глави уряду, тому чиновники, які допустили підписання даного документа, мають бути притягнуті до відповідальності.

Про це, як повідомив УНІАН, в інтерв'ю центральним телеканалам сказав Президент України Арсеній Яценюк. «Позиція уряду чітка – прийнято рішення заборонити вантажні перевезення до Криму, друге – з електроенергії. Я нагадаю вам річну історію, коли без мого відома був підписаний контракт на постачання електроенергії», — сказав А. Яценюк. — Було проведено розслідування, я передав до органів прокуратури цей контракт».

А. Яценюк зазначив, що підписання документа – це, зокрема, «персональна відповідальність міністра енергетики та вугільної промисловості України Володимира Демчи-

шина», а ключові претензії до контракту полягають у тому, що в ньому фігурує юрисдикція «Кримський федеральний округ» та спори за контрактом обговорюються в судах РФ.

«Я чекаю на рішення правоохоронних органів про притягнення до відповідальності чиновників», — сказав глава Кабміну.

Водночас він наголосив, що в цілому питання Криму – це питання національної безпеки, і саме Рада нацбезпеки повинна прийняти рішення не лише з тактичних, а й зі стратегічними питань. При цьому не менш важливим, на думку Яценюка, є рішення про поновлення енергопостачання, насамперед, техногенно небезпечних виробництв – содового і титанового заводів.

«Зарах ми завершуємо роботи з відновленням всіх ліній. Йдеться про відновлення електроенергії для забезпечення Херсонської області, і щоб не допустити аварії на «Титані» і содовому заводі», — сказав А. Яценюк.

підписалося більше 70 народних депутатів.

«Сьогодні фракція «Батьківщина» у повному складі підписала постанову про відправлення у відставку уряду Яценюка... Те, що я знаю, там уже більше 70 підписів», — сказала Тимошенко.

Водночас, за її словами, ініціаторами збору підписів за відставку уряду виступили представники фракції БПП.

Разом з тим, Тимошенко додала, що «Батьківщина» не підтримає проект Податкового кодексу, який наразі пропонує Кабінет Міністрів.

Як відомо, 11 грудня виповнюється рік, як було затверджено програму дій уряду Арсенія Яценка. Весь тиждень міністри звітують про свою діяльність. У п'ятницю з фінальним звітом виступить прем'єр-міністр.

представники фракції БПП.

Загалом під документом підписалася за відставку Яценюка

В ОКУПОВАНОМУ КРИМУ ПОСИЛИВСЯ ТИСК НА ГРОМАДСЬКИХ І РЕЛІГІЙНИХ АКТИВІСТІВ

Від осені цього року в анексованому Росією Криму посилився тиск на громадських і релігійних активістів, журналістів і кримських татар. Про це свідчать дані, які у Києві представили волонтери і правозахисники з неурядових організацій «Центр громадських свобод» і «Євромайдан SOS».

За їхніми даними, в анексованому Криму проти «непокірливих» використовують такі дії, як безпідставні обшуки у помешканнях, недопущення адвокатів до місця проведення обшуку, «фарсові суди», закриття сайтів і переслідування журналістів, «постановочні» переписи населення в місцях компактного проживання кримських татар.

Як повідомила координатор проектів «Центру громадських свобод» Марія Лисенко, у представлена звітність відповідає на кримських в'язнів, які перебувають у місцях несвободи на території анексованого Криму в очікуванні судових процесів. «Це – так звані «справи 26 лютого», за якими у СІЗО перебувають Ахтем Чайзіз, Мустафа Дегерменджі, Алі Асанов. У справі «Хізб ут-Тахрір», тобто через релігійні переслідування, у місцях несвободи перебувають четверо осіб – Руслан Зайтулаєв, Раствем Баїтов, Нури Прімов, Афрат Сейфуллаєв. Окрема справа – справа Юрія Ільченка, який так само зараз перебуває у СІЗО, якого звинувачено в екстремізмі», — сказала М. Лисенко.

ФІГУРАНТА «СПРАВИ 3 ТРАВНЯ» СМЕДЛЯСВА ЗАСУДILI ДО ДВОХ РОКІВ УМОВНО

Суд міста Армянськ засудив одного з фігурантів «справи 3 травня» Таїра Смedlyєва (брата голови ЦВК Курултая кримських татар Заїра Смedlyєва) до двох років позбавлення волі умовно. Про це повідомляє правозахисна група «Права людини в Криму» з посиланням на російську прокуратуру Криму.

У тій самій справі міський суд Армянська 7 грудня виніс обвинувальний вирок щодо іншого фігуранта Едема Османова. Йому присудили 1 рік умовно. Едем Османов провину не визнав. У правозахисній організації зазначили, що вироки у цій справі також винесли стосовно учасників подій з травня 2014 року Муси Абkerімова та Едема Ебулісова.

«Справу 3 травня» порушили через події минулого року, коли кримські татари на в'їзді до Криму зустрічали національного лідера Мустафи Джемілєва. Тоді зібрались кілька тисяч кримських татар. Для кримської влади це послужило приводом для виписки штрафів, проведення обшукув і арештів учасників. На думку правозахисників, справа «3 травня», як і справа «26 лютого», є кримським варіантом «Болотної справи» в Росії.

КРИМСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА ПІСЛЯ ОБШУКУ ВИКЛИКАЛИ НА ДОПИТ У ФСБ

Кримського журналіста Романа Спирідонова викликали на допит у ФСБ. Про це в коментарі «Крим.Реалії» розповів кримський адвокат Джеміль Темішев.

За його словами, обшук у будинку журналіста в Сімферополі у його батьків пов'язаний з кримінальною справою проти ініціатора громадянської блокади Криму, власника телеканалу «ATR» Ленура Іслямова. «Провели обшук у нього вдома і у його батьків, вилучили планшет. І найпікантніша ситуація – те, що у нього на кухні на холодильнику знайшли папку з роздрукованою інструкцією з виготовлення вибухового пристроя. Роман стверджує, що це не його», — сказав адвокат.

Як відомо, до Спирідонова прийшли з обшуком вранці 10 грудня. Як розповіла його дружина Ірина, в постанові про обшук було зазначено, що ведеться пошуки наркотиків, зброї та екстремістської літератури. За її інформацією, обшук тривав 2,5 години.

Спирідонов зараз є редактором продакшн-студії «QaraDeniz production». До цього працював редактором на телеканалі «ATR».

Вранці 9 грудня пройшов обшук у колишнього гендиректора «ATR» Ельзарі Іслямової. Це був другий обшук у рамках кримінальної справи Ленура Іслямова. Прокуратура АРК при Генпрокуратурі України розпочала досудове розслідування факту цього обшуку.

2 листопада обшук пройшов у колишнього заступника гендиректора «ATR» Лілі Буджурової. Після припинення роботи «ATR» на півострові Буджурова та Іслямова створили незалежну продакшн-студію «QaraDeniz production».

АКТИВІСТИ ПІКЕТУВАЛИ РОСІЙСЬКЕ ПОСОЛЬСТВО В КІЄВІ ЧЕРЕЗ РЕПРЕСІЇ В ОКУПОВАНОМУ КРИМУ

Моніторингова місія ООН

з прав людини в Україні проводжує отримувати повідомлення про порушення права на жит

КРИМСЬКІ МІСТА РОЗРИВАЮТЬ ЗВ'ЯЗКИ З ТУРЕЦЬКИМИ ПОБРАТИМАМИ

Кримські міста в односторонньому порядку розривають зв'язки з містами-побратимами в Туреччині. Про це повідомив «Російський службі новин» окупованій «глава» Криму Сергій Аксёнов.

«Всі договори про побратимство були укладені ще при Україні. Які сьогодні можуть бути братні стосунки? Вони збивають наші літаки, вбивають наших людей! Водночас у нас немає жодних претензій до турецького народу, ми, як і раніше, вважаємо його дружнім. Ми чітко розділяємо народ і правлячий режим», — сказав Аксёнов.

...ЧИ ТО ВІДЛУННЯ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

Військова історія — непроста штука. Для того, щоб потрапити до підручника, недостатньо ходити в красивому мундирі або вимовляти мілітаристські промови. Необхідно виграти (або програти) велику битву чи хоча б розробити класичну операцію, за якою навчатимуться курсанти та проводитимуться навчання.

Так-от, Володимир Путін потрапив у військову історію без операцій і битв. Потрапив завдяки своєму внеску в логістику «гібридної війни»: саме завдяки російському президенту вона визнана війною спріважнюю, війною, на яку можна відповісти не заявами, санкціями або хоча б спецопераціями, а силою зброї.

Звичайно, Путін не вигадав «гібридну війну». Той же Радянський Союз перебував у «гібридних війнах» усі роки свого існування — досі то тут, то там виявляються «воїн-інтернаціоналісти», які виконували свої обов'язки у країнах, про існування яких їм самим не було нічого відомо. Але саме при Путіні «гібридна війна» стала використовуватися не для якоїсь там диверсійної діяльності або пересічних військових переворотів, а для захоплення території та створення нових самопроголошених республік.

Скажуть, що і це придумав не Путін, що перші самопроголошенні республіки

з'явилися ще за радянських часів. Але спецоперації Анатолія Лук'янова відрізняються від спецоперації Володимира Путіна. Соратник Горбачова цінував легітимність. У його випадку рішення ухваливали місцеві органи влади — і аж ніяк не в оточених військами будівлях, як це відбувалось у Криму, — а армія підключалася на етапі захисту цих самих місцевих органів. Можливо, у всьому цьому теж був присмак «гібридності», але спочатку не військової, а політичної. Більше того, саме переростання політичних розбіжностей у військовий конфлікт вважалося одним із найтрагічніших наслідків плану із дестабілізації «несуспінженіх» союзних республік. А в Путіна — все навпаки. Спочатку — приховані війна, потім — відкриті політичні рішення й злаки вступити в переговорний процес із власними маріонетками.

Захід спочатку оторопів від ідеї нової тактики, від цього «нас тут немає». Україна намагалася всіляко утриматися від прямого військового зіткнення з Росією не тільки тому, що боялася розгрому її військ російською армією — адже незрозуміло ж було, хто буде воювати, армія чи «вічливі зелені чоловічки», — а ще й тому, що вважали за потребне відповісти на «гібридність» власною «гібридністю». Так і народилась ідея економічних санкцій. Ви ро-

бите вигляд, що не воюете, — і захоплюєте чужі території. І ми робимо вигляд, що не воюємо, — і руйнуємо вашу економіку. І подивимося ще, чия «гібридність» ефективніша.

Над усім цим постійно висіло невисловлене запитання — а що буде, якщо Путін захоче організувати «гібридну війну» на території країни — члена НАТО? Якщо «вічливі» до нестягами чоловічки з'являться де-небудь у Нарві разом із поштитом у кремлівській майстерні прaporom чергової «народної Республіки» і гаслом «захисту руського світу»? Що тоді? Воювати чи посилювати економічні санкції? І чи не вийде так, що, поки Захід буде посилювати санкції і сподіватися на економічний крах російського режиму, Путін захопить половину Європи? Те, що жодної чіткої відповіді на це запитання ніхто не хотів давати, вчергове продемонструвало: Європа все ще не єдина по-справжньому. Є Європа, за яку будуть воювати, — і Європа, яка ще нещодавно була в радянській сфері впливу. І ось у цього Европі Путін може розбійничати у свое задоволення — а ми його санкціями, санкціями, щоб неповадило!

Усе змінила Туреччина. Конфлікт між Анкарою й Москвою через систематично порушення російською авіацією турецького повіт-

ряного простору, який прийшов до знищення «безахисного російського бомбардувальника», — тільки частина проблеми. Інша частина — це готовність Кремля до помсти. Якщо помста обмежиться економічними санкціями, відмовою від помідорів і трикотажу — це, звичайно, не проблема Заходу й НАТО. Але в російських ЗМІ все частіше говорять про «картиноність» турецької держави, про те, що її території й не належать, про Велику Грецію й Велику Вірменію, про курдський «визвольний рух», — досить відкрити будь-який близький до російської влади сайт, і натрапиш на розсип таких коментарів. Це — просто слова чи підготовка до дій? І як має діяти Захід, якщо у Кремлі раптом вирішить, що відмова від помідорів — недостатнє «покарання для Ердогана», а «незалежний Курдистан» і «фederalізація Туреччини» — в самий раз? Після наради міністрів закордонних справ країн НАТО у Брюсселі вже ясно як. «Гібридна війна» визнана справжньою війною — тобто війною, до якої застосована дія п'ятої статті Вашингтонського договору НАТО. Це означає, що жодних «гібридних воєн» на території Альянсу не буде.

Той, хто захоче вдарити по країні — члену НАТО за допомогою провокацій, «вічливих чоловічків» і підтримки separatизму, змушений буде воювати по-справжньому.

Віталій ПОРТНИКОВ
(Radio «Свобода»)

СБУ ЗНЕШКОДИЛА РОСІЙСЬКИХ ДИВЕРСАНТІВ ПРЯМО В ЦЕНТРІ КІЄВА

Пізно увечері 9 грудня Служба безпеки України провела спецоперацію, внаслідок якої припинено діяльність диверсійно-розвідувальної групи, яка діяла у низці міст України, у тому числі в Києві.

Про це на своїй сторінці у Facebook повідомила речник СБУ Олена Гітлянська. «Затримано двох громадян Російської Федерації та трьох громадян України. Ще один із членів ДРГ чинив опір із застосуванням автоматичної зброї, поранивши при цьому двох співробітників спецпідрозділу «Альфа» (одного — смертельно), він був зневаждений», — повідомила вона.

Під вогнем співробітників «Альфи» спочатку евакуювали з помешкання, де переховувався диверсант, господарів квартири та їхню семирічну дитину, і лише потім завершили штурм озброєного злочинця.

«Лише за однією з адрес у столиці на цю хвиліну вже вилучено вісім споряджених саморобних вибухових пристрій, чотири кілограми тротилу, автоматичну зброю, більше сорока гранат та близько двох тисяч патронів, а також компоненти вибухових пристрій та засобів ураження», — зазначила Олена Гітлянська.

Працівники Служби безпеки України в ході спецоперації у Києві затримали у четвер вранці ще одного підозрюваного у причетності до підготовки диверсій і терактів.

Про це повідомив керівник апарату голови СБУ Олександр Ткачук на брифінгу. Троє затриманих є громадянами Російської Федерації. О. Ткачук наголосив, що про затримання громадян Росії повідомлено консульству РФ, їм надано адвокатів.

Тривають слідчі дії. СБУ перевіряє декілька версій і не виключає, що затримані пов'язані зі спецслужбами Росії...

САВЧЕНКО ОГОЛОСИТЬ СУХЕ ГОЛОДУВАННЯ ПІСЛЯ ВИНЕСЕННЯ ВИРОКУ

Українська льотчиця Надія Савченко вирішила розпочати сухе голодування після винесення вироку. Про це повідомила свідок захисту, сестра української льотчиці Віра Савченко в інтер'ю одному з телеканалів.

«Ми розуміємо, що начебто 24 грудня завершується судовий процес. Коли вирок буде: або до, або після Нового року. У будь-якому випадку, після брехливого рішення Надя відновить голодний страйк. Причому через 10 днів — це буде сухе голодування. Перші десять днів голодний страйк — це просто вода. А потім голодуватиме і не питиме рідину. Лише дихатиме», — сказала Віра Савченко.

У діяності цього методу Савченко не сумнівається. «Надя знає, що це діє. Ті люди, які з Кремля, зі мною спілкувалися, казали: «Понимаєте, уговорите ее, все будет хорошо. Она будет дома». Вони ладні були пообіцяли все, що завгодно. Це і Песков, і з нашого боку люди, близькі до Кремля...» — сказала сестра Наді.

Нагадаємо: російське слідство обвинує Українку за статтями «вбивство» і «замах на вбивство». Українка всі обвинувачення заперечує. Насправді ж, після захоплення в повітряній бойовиками вона була переправлена на територію Росії.

ЧИ ТРЕБА ЇМ БЕРЕГ ТУРЕЦЬКИЙ?

Загиблого льотчика Олега Пешкова, на честь якого незабаром буде переіменовано у Сімферополі вулицю Турецьку, звичайно ж, шкода, як і будь-яку людину. Втім, не варто забувати, що цей герой Росії — і сам убивця, бо повертався не перед пунктами пропуску», — сказав Слободян.

Він уточнив, що така ситуація спостерігається на пунктах пропуску «Грем'яч» і «Сеньківка» у Чернігівській області та у пункті пропуску «Бачівськ» у Сумській області.

Більша кількість транспортних засобів спостерігається на пункті пропуску «Бачівськ», а саме — близько 40 автомобілів. Близько 30 автомобілів скупилися біля пункту пропуску «Сеньківка» і близько восьми — ще на одному пункті, зазначив О. Слободян.

продовжує не пропускати на свою територію дані транспортні засоби. Водії не ризнують виїжджати за межі України, вони не знають, що їх чекає на російській території, тому перебувають перед пунктами пропуску», — сказав Слободян.

Він уточнив, що така ситуація спостерігається на пунктах пропуску «Грем'яч» і «Сеньківка» у Чернігівській області та у пункті пропуску «Бачівськ» у Сумській області.

Більша кількість транспортних засобів спостерігається на пункті пропуску «Бачівськ», а саме — близько 40 автомобілів. Близько 30 автомобілів скупилися біля пункту пропуску «Сеньківка» і близько восьми — ще на одному пункті, зазначив О. Слободян.

«НЕ ВТРАЧАЙТЕ МОЖЛИВОСТІ, НЕ ГАЙТЕ ЧАС. БУДУЙТЕ КРАЩЕ МАЙБУТНЄ ДЛЯ ЛЮДЕЙ УКРАЇНИ»

Із безпрецедентними заходами безпеки, після годинного запізнення, віце-президент США Джозеф Байден виступив із промовою з трибуни Верховної Ради. Цей півгодинний виступ низка експертів уже встигла назвати історичним, адже востаннє в українському парламенті «гостював» у 1991 році, напередодні розпаду СРСР, Джордж Буш-старший. У своїй промові Байден згадав Помаранчуку революцію і Революцію гідності, провів паралелі з історією США, а також закликав українських політиків до єдності і відповідальності, віктор звернув увагу на боротьбу з корупцією та на завершення процитував Тараса Шевченка.

Довгоочікуваний виступ «інспектора Байдена» у Верховній Раді України готовили ретельно. Слідкували за промовою віце-президента США дозволили лише акредитованим операторам та фотографам українських та американських ЗМІ. Журналісти ж споглядали виступ з екранів телевізорів, установлених у кулуарах.

Під стінами ж Ради з самого ранку теж було неспокійно. Там одночасно проходили три мітинги. Так, близько до готелю «Кіїв», через дорогу від Верховної Ради, уздовж проїжденної частини зібралися студенти і викладачі столичних вишів, які вимагали реформування Національної академії наук України. З вимогою відставки уряду та звільнення Геннадія Корбана площа Конституції зайняли прихильники партії ВО «Свобода» та «Укроп».

Друга після Обами особа зі США зібрала у парламенті понад 300 депутатів, уряд у повному складі та президента. Очікувалось, що Байден посилатиме чіткі недвозначні сигнали, але його спій стала швидше мотиваційним. Він наголосував на відповідальності, яка лежить на українських політиках після Революції гідності, іменем Героя Небесної Сотні закликав згуртуватися для проведення реформ.

«Ви маєте історичну нагоду, щоб вас запам'ятали як Раду, яка поставила нові стовпи свободи, яких так чекають українські люди. Не мені це казати, що це спільні зусилля, як президента і прем'єр-міністра, так і членів усього цього органу, щоб все, що відбулося під час Революції гідності, стало реальністю», — казав він.

В один момент Байден навіть змусив депутатів аплодувати йому стоячи. «Суверенні держави мають право на ухвалення власних рішень. Скажу чітко: США ніколи не визнають анексію Криму! Все! На цьому крапка!» — сказав такими словами він зірвав шквал оплесків.

Американський віце-президент навіть кілька разів стукнув кулаком по трибуні і робив довгі паузи, нагадуючи про те, що за Україною стежить весь світ, особливо за її боротьбою з корупцією.

«Весь світ спостерігає за вами. Це — факт. Вони спостерігають, адже надіються, що ваш успіх, ваша боротьба з корупцією й агресією Кремля матиме наслідки і для них. Я не перебільшу того, що кажу. Майже всі люди по світу підтримують вас, і так багато залишилося від того, чи вдасться вам чи ні... Я ніколи не розповідаю людям з інших країн, ТИМ ЧАСОМ...

СААКАШВІЛІ ПЕРЕРАХУВАВ «ГОЛОВНИХ КОРУПЦІОНЕРІВ» УКРАЇНИ

Втрати українського бюджету від дії корупційних схем становлять не менше 5 мільярдів доларів. Про це 6 грудня під час виступу на конференції «Одеська антикорупційна ініціатива» заявив глава Одеської ОДА Михаїл Саакашвілі, повідомила головред «УП» Севіль Мусаєва-Боровик.

За словами Саакашвілі, бюджет недооцінює близько \$2,2 млрд. внаслідок дії занижених тарифів на вантажні перевезення, основним вигодонабувачем при цьому є олігарх Рінат Ахметов. «Ще 2,5 млрд. доларів — борг Ігоря Коломойського перед державою по «Укрнафті» і «Приватбанку». Близько 700 млн. бюджет втрачає внаслідок дії схем близького соратника глави уряду Арсенія Яценюка — Миколи Мартиненка (ОПЗ, ОГХК, Енергоатом, СхідГЗК)», — заявив Саакашвілі.

що вони повинні робити, але ви не можете знайти жодної демократії у світі, де ракова пухлина корупції так процвітає. Корупція відирає ресурси від народу. Не допускає розвитку економіки. Ми знаємо про це, ви знаєте про це, українці знають про це», — емоційно висловлювався високопосадовець.

Скромно нагадавши про фінансову допомогу, яка за останні два роки сягає більш ніж 760 мільйонів доларів, віце-президент США запевнив, що його країна підтримуватиме Україну і фінансово, і політично і надалі. Байден також звернув увагу на невиконання Росією мінських зобов'язань, але й не забув про зобов'язання української сторони.

Голова Верховної Ради Володимир Гройсман, віце-президент США Джозеф Байден та президент України Петро Порошенко у Верховній Раді. Київ, 8 грудня 2015 року

«Україна теж має свої зобов'язання, наприклад, наданням амністії особам, які не скідили важких злочинів, що не передбачає виці міри покарання, а також децентралізацією управління на Донбасі, вибори, під час яких має бути забезпечена повноцінна участя ЗМІ. Українські політичні партії повинні мати право конкурувати на виборах на Донбасі. Переселенцям, які живуть в інших місцях країни, має бути гарантоване право участі у виборах», — сказав він.

Такі слова в промові Байдена викликали нерозуміння у народних депутатів. Імовірно через недостовірний переклад.

«Тема про те, як вирішувати питання окупованих територій, вже по-різному тлумачиться. Амністія, які сказав наш американський гість, має бути за винятком найважчих покарань. Ця теза є дискусійна, адже ми говорили про великий перелік. Тих, хто не підпадає під амністію, має бути набагато більше. Що ж стосується статусу Донбасу, то, можливо, перекладач помилляється, сказавши про автономію. Але якщо все ж таки ідеологічна доктрина за автономією, то це точно суперечить нашому українському баченню. Цей момент також потребує уточнення», — зауважив у кулуарах депутат від «Блоку Петра Порошенка» «Солідарність» Микола Томенко.

«Ті перекладачі, які робили синхронний переклад, були американські. Нам треба надривувати цей дуже важливий виступ у «Голосі України», — погоджувався з колегами Саакашвілі.

Крім того, 240 млн. становлять втрати «Укрспирту», бенефіціар — Андрій Іванчук. «Втрати від реалізації контрафактного бензину складають 250 млн. доларів, втрати від корупції в «Центр-енерго», «Укргідро», «Укренерго» оцінюються в 200 мільйонів доларів», — додав глава ОДА.

Як відомо, раніше Саакашвілі заявив, що має

го і Михайло Папієв із «Опозиційного блоку».

«Якщо ж взяти до уваги найголовніші тези, то перша теза — це підтримка США України, а друга — це те, що за два роки існування нової влади основною проблемою України є корупція. При цьому він чомусь подивився на прем'єр-міністра. Це було видно неозброєним оком», — зауважив опозиціонер.

А от Юлія Тимошенко у виступі віце-президента США почула за клик не лише до депутатів, а й до українців. «Він сказав, що, насамперед, ми мусимо як народ, як нація не підвісти самі себе, не змарнувати той час, який нам дала історія. Він говорив це з великою надією і Михайло Папієв із «Опозиційного блоку».

Він має історичну нагоду, щоб вас запам'ятали як Раду, яка поставила нові стовпи свободи, яких так чекають українські люди. Не мені це казати, що це спільні зусилля, як президента і прем'єр-міністра, так і членів усього цього органу, щоб все, що відбулося під час Революції гідності, стало реальністю.

Світ вірить в Україну і чекає успіхів від України. Такими словами президент Петро Порошенко передав своє враження від виступу у парламенті віце-президента США Джозефа Байдена, відкриваючи на 16-му засіданні Національної ради реформ обговорення податкової реформи. Про це повідомляє прес-служба Глави держави.

Світ вірить в Україну і чекає успіхів від України. Такими словами президент Петро Порошенко передав своє враження від виступу у парламенті віце-президента США Джозефа Байдена, відкриваючи на 16-му засіданні Національної ради реформ обговорення податкової реформи. Про це повідомляє прес-служба Глави держави.

«Це був не тільки адресований назовні меседж про потужну підтримку нашим стратегічним партнером України в дуже важкій ситуації. Це був не лише меседж щодо підтримки Мінських домовленостей і обов'язковості виконання кожного їхнього пункту не лише Розійською Федерацією, за невиконання яких наші стратегічні партнери Сполучені Штати Америки разом з Європейським Союзом наполегливо працюють над продовженням санкцій проти агресора. Але меседж щодо необхідності імплементації всіх пунктів Мінських угод Україною. Мені дуже важливо, щоб це почали і народні депутати, і громадськість. Це був меседж про необхідність боротьби з корупцією, і вона має полягати не лише в створенні інституціональних структур, а в тому, що чекає від нас український народ і чекає весь світ, — результативності, і я би дуже хотів, щоб це почали всі, кого це стосується», — наголосив П. Порошенко.

Крім того, за словами Глави держави, це був меседж про необхідність проведення конституційних реформ щодо судової гілки влади, децентралізації, dereguliacii, кроків щодо покращення інвестиційного клімату, дуже важливої реформи охорони здоров'я. Президент наголосив на тому, що всі ці реформи продемонструють, що Україна має бути переможцем.

«Ми маємо бути країною, яка в умовах дуже жорсткої кризи продемонструє позитивні зміни», — заявив президент.

Глава держави наголосив, що це був дуже важливий виступ.

«Я дуже хотів би, щоб усі, в тому числі народні депутати, послухавши промову, не пішли з цієї залі, а, навпаки, проголосували ратифікацію угоди зі Світовим банком,

яка дає нам можливість отримати відповідні кошти на фінансування реформ, проголосували закони, якими ми маємо довести виконання всіх наших зобов'язань щодо безвізового режиму з ЄС», — сказав президент.

При цьому Глава держави зазначив, що останні його зустрічі з керівництвом Євросоюзу, останні зустрічі прем'єр-міністра показали — ми можемо констатувати значний прогрес у виконанні плану дій з безвізового режиму щодо України, хоча й багато хто в це не вірив.

«Перемогти ми зможемо лише тоді, коли ми будемо оптимістами, і будемо вірити у перемогу», — заявив П. Порошенко.

Глава держави наголосив, що це був дуже важливий виступ.

«Я дуже хотів би, щоб усі, в тому числі народні депутати, послухавши промову, не пішли з цієї залі, а, навпаки, проголосували ратифікацію угоди зі Світовим банком,

яка дає нам можливість отримати відповідні кошти на фінансування реформ, проголосували закони, якими ми маємо довести виконання всіх наших зобов'язань щодо безвізового режиму з ЄС», — сказав президент.

При цьому Глава держави зазначив, що останні його зустрічі з керівництвом Євросоюзу, останні зустрічі прем'єр-міністра показали — ми можемо констатувати значний прогрес у виконанні плану дій з безвізового режиму щодо України, хоча й багато хто в це не вірив.

«Перемогти ми зможемо лише тоді, коли ми будемо оптимістами, і будемо вірити у перемогу», — заявив П. Порошенко.

Глава держави наголосив, що це був дуже важливий виступ.

«Я дуже хотів би, щоб усі, в тому числі народні депутати, послухавши промову, не пішли з цієї залі, а, навпаки, проголосували ратифікацію угоди зі Світовим банком,

яка дає нам можливість отримати відповідні кошти на фінансування реформ, проголосували закони, якими ми маємо довести виконання всіх наших зобов'язань щодо безвізового режиму з ЄС», — сказав президент.

При цьому Глава держави зазначив, що останні його зустрічі з керівництвом Євросоюзу, останні зустрічі прем'єр-міністра показали — ми можемо констатувати значний прогрес у виконанні плану дій з безвізового режиму щодо України, хоча й багато хто в це не вірив.

«Перемогти ми зможемо лише тоді, коли ми будемо оптимістами, і будемо вірити у перемогу», — заявил П. Порошенко.

Глава держави наголосив, що це був дуже важливий виступ.

«Я дуже хотів би, щоб усі, в тому числі народні депутати, послухавши промову, не пішли з цієї залі, а, навпаки, проголосували ратифікацію угоди зі Світовим банком,

яка дає нам можливість отримати відповідні кошти на фінансування реформ, проголосували закони, якими ми маємо довести виконання всіх наших зобов'язань щодо безвізового режиму з ЄС», — сказав президент.

При цьому Глава держави зазначив, що останні його зустрічі з керівництвом Євросоюзу, останні зустрічі прем'є

«Краще тобі не обіцяти,
ніж обіцяти і не виконати»
(Еклезіаст)

Занексією Криму Україна постала перед непростим вибором: як, власне, ставитись до захопленої території, точніше, до тих, хто на ній залишився. З одного боку, якась досить чимала частина кримчан дійсно бажала приєднання до Росії, з її вищими зарплатами, пенсіями, з її стабільністю, заснованій на вуглеводнях, і віком освіченості патерналістської системі влади. Якась частина цих прибічників російської Криму активно додкладалася до того – це ті, хто брав активну участь в анти-майданному русі, в різних мітингових масівках, у Самообороні Криму. Саме їх ми могли бачити 26 лютого під стінами ВР АРК разом з ряженими «козаками».

Інша частина кримчан ще більш активно обстоювала своє право на те, щоб їхній Крим і надалі залишався в складі України. Чи багато їх було? Аби відповісти на це запитання, досить згадати дні кримського Євромайдану, згадати море людей під ВР АРК того ж 26 лютого, які прийшли, аби не допустити антиконституційного заколоту, згадати тисячі тих, хто стояв уздовж кримських доріг в уже окупованому Криму з українськими та кримськотатарськими прапорами, прохаючи: «Україно, не полишай нас!».

Нарешті, наймасовішу групу, безсумнівно, складали обивателі, які в будь-який країні, в будь-які часи, при будь-яких розкладах традиційно приєднуються до тих, хто бере гору.

Треба розуміти при тому, що навесні 2014 року, за злочинної бездіяльності нездар, що доп'ялися на Печерські пагорби, в Криму взяла гору зовсім не масівка проросійських активістів і навіть не зрадники з коридорів кримської влади, які діяли в інтересах кремлівського «собирателя земель». Випущеною з рук ситуацією заводів сам «собиратель». Власне, він довою йшов до того.

Від самого початку української незалежності Крим не полішив спроб утримати Україну в зоні свого впливу, і Крим був чи не основною бальною точкою тієї тактики. Тим, хто прикро вражений «безпрецедентним» порушенням Росією Будапештського меморандуму, згідно з яким вона була одним з гарантів безпеки і територіальної цілісності України, дозволював собі нагадати, що Росія робила те не раз. Так, вже в 1992 році вона відмовилась передавати Україні військово-морські бази з бойовими кораблями, допоміжними суднами та авіацією Чорноморського флоту, що перевували на території України, в її водах, порушивши таким чином підписані Президентом РФ Борисом Єльциним міждержавні, так звані Біловезькі угоди, згідно з якими всі військові формування, які перевували на території України, в їхньому числі і Чорноморський флот, переходили в повне її підпорядкування. Потім було інспіровано автономізацію, «мешковицьну», створено Тузлінську кризу... Паралельно, на міжурядовому рівні, Москва додкладала всіх можливих зусиль для входження України в Союз незалежних держав, в Митний союз і тому подібні об'єднання, аби ще більше узaleжнити Україну, унеможливити її самостійність. З цією ж метою у керівні структури української влади заводились агенти впливу Кремля, які реально впливали на політику Києва. Саме це пояснює злочинні призначення на клю-

чові пости в українському війську, в силових структурах не патріотів-фахівців, яких просто усували від справ, а проросійські налаштованих хохлів і навіть діючих представників спецслужб Росії. Радецькі-кузьмуки-лебеді-саламатіні... Чи ж варто дивуватись, що дуже скоро ЗСУ України з другої за потугою армії в Європі перетворилися на зневажене, упосліджене формування, яке розвалювалося на очах!

З пастирями, яких правдивіше назвати б цапами-правокаторами, Україна понуро дібала у вже приготоване їй стійло, аж доки наприкінці листопада 2013 року ситуація зовсім неочікувано для московських ляльководів не вийшла з-під контролю. Усунення від влади промосковської маріонетки Віктора Януковича до Кремля було надзвичайно неприємним сюрпризом. Це означало, що плавне переформатування України на Малоросію в складі новітньої Російської імперії зривалось. Зривалась операція, на яку було покла-

оборона, прокуратура, хтось не міг в умовах окупації продовжувати свою професійну чи бізнесову діяльність, комусь було просто нестерпно жити під чужою владою.

З іншого боку, було б дуже дивно, якби з Криму вихали всі патріотично налаштовані громадяни України, полишивши рідний край, своїй домівки, могили своїх предків на поталу загарбників. Саме тому кримчани різних національностей з повним розумінням сприймають заклик Меджлісу кримськотатарського народу – по можливості не покидати своєї Батьківщини.

Чи легко їм живеться в окупованій? Про це варто було б спитати Едема Османова, якому шойно винесли судовий вирок у справі «3 травня» (за участь в зустрічі на адміністративному кордоні Криму Мустафі Джемілєва), присудивши йому рік ув'язнення умовно замість заявлених прокурором двох реальних років за гратації. Про це варто б спитати Ахтема Чийоза, Алі Асанова, Мустафу Дегерменджі, Олега Сен-

ЧОТИРИ СЦЕНАРІЙ ПОВЕРНЕННЯ КРИМУ

Директор Національного інституту стратегічних досліджень, доктор технічних наук, професор, академік НАН України Володимир Горбулін вважає, що існує чотири сценарії повернення Криму. Про це він сказав на прес-конференції, де була представлена монографія «Донбас і Крим: ціна повернення», підготовлена науковцями інституту, передає кореспондент УНІАН. «У нашій монографії розглядаються чотири ключові сценарії повернення Криму... Перший сценарій – це реалістична версія», – сказав експерт і додав, що йдеться про відновлення територіальної цілісності військовим шляхом.

Однак, зазначив він, нині цей сценарій є малореалістичним з огляду на військову перевагу Росії.

«Через кілька років ситуація може змінитися. Тим більше, слід пам'ятати, що потужний військовий потенціал Росії на півострові фактично не має тилу, а отже, вразливий. Реалізація цього сценарія – під час обставин можлива. Але пов'язана з багатьма перешкодами – від фінансових до військових», – додав Горбулін.

Другий сценарій, зазначив він, – «народна війна».

«Коли ми писали «народна війна», на цей час ще не було блокади Криму з боку активістів, не було підриву ЛЕП і так далі. Але ми вважали, що сьогодні сценарій уже реалізовується», – сказав експерт. На його думку, в реалізації цього сценарію основну роль може відіграти «супільна дипломатія» й активність громадян.

Третій сценарій, який назав Горбулін, – «мирна реінтеграція через демонстрацію власного позитивного прикладу».

«Загальна ідея – реформи і структурна перебудова економіки. Вони повинні стимулювати зростання добробуту жителів материкової України. Як мінімум, це дасть жителям Криму привід задуматися про повернення в Україну. Адже анексію півострова ніхто і ніколи не візнає, а отже, жодних об'єктивних передумов для по-ліпшенння там економічної ситуації просто не існує», – сказав Горбулін. Водночас, за його словами, реалізація цього сценарію наштовхується на «слабке місце» – необхідність забезпечити відповідний рівень економічного розвитку України.

Експерт зазначив, що четвертий сценарій – «дипломатична реінтеграція». «Попшук цього сценарію – за столом переговорів на найвищих рівнях світової політики. Це рішення може будуватися і навколо концепції території під міжнародним управлінням з відповідною системою забезпечення саме міжнародного, а не моноросійського управління Кримом», – сказав Горбулін і зазначив, що історія не знає успішних прикладів таких вирішень.

Валентин БУТ
Крим

ДУМА ПРО КРИМ

дено десятиліття копіткої праці, мільйони, якщо не мільярди далеко не дерев'яної валюти. Нічого не залишалось, як задіяти ultima ratio regnum – останній доказ королів. Саме тоді через Новоросійськ, через Кубань до Криму посунули «вівчливі зелені марсіяні», які в дуже короткий строк розповсюдилися по території півострова, немов таргани. Саме вони, безлікі, заблокували укрainські гарнізони, український флот, взвинили під контроль не лише адміністративні будівлі, ключові заклади АР Крим, насамперед ВР АРК, а й всі міста і містечка (до чого дивним чином не додумалася київська «хунта»!), забезпечили повний контроль над півостровом. Значення загальнокримського референдуму, з огляду на його очевидну нелегітимність, за таких обставин полягало лише в створенні певного флеру законоподібності – такої собі димової завіси, яка на певний час прикривала істинну суть того, що відбувалося на справі...

Автор вдався до такого відносно довгого відступу, ризикуючи надокучити читачеві, втратити його інтерес, лише затим, аби привернути його пильну увагу до абсолютно безпідставної, але, на жаль, досить популярної в Україні думки про те, що зрадливі кримчани поголівно відреклися від України і не заслуговують, отже, нічого, окрім презирства. Це раз стверджую, що така думка є хибною. Мовлю навіть не про кримських татар, які не раз уже спробували на собі «мілітіс» Москви, і, завдяки своїй згортованості, одностайністі, здобутої в змаганні з комсоветським монстрам за право повернення на свою історичну Батьківщину, завдяки своїй чіткій самоідентифікації, самоусвідомленню, є чи не найтвердішим горішком для окупантів влади. Те ж саме можна сказати про багатьох українців, росіян, власне, про багатьох і багатьох кримчан, безвідносно їхньої національності, які й сьогодні, по двох роках окупації, вважають себе громадянами України.

Хибно думати при тому, що всі лояльні до України кримчани перебралися на материк. Звісно, ті, хто виїхав, мали для того величезній серйозні підстави. Когось розшукували кримська Само-

кова, Олександра Кольченка, Геннадія Афанасьєва, які до сьогодні перебувають за гратаами, чи Лілю Буджурову, Ленуру Іслімову, до осель яких перекрили газопостачання, спитати тих, до кого приходять з обшуками, кого викликають на допити за намагання відстоювати Україну в Криму, тих, кого ведуть до поліційного відділку за жовто-блакитну стрічку, за відьгнуту вишиванку, тих, чиїх діток цікують у школах за національною ознакою. А були ж ще ті, кого вже не спітаєш...

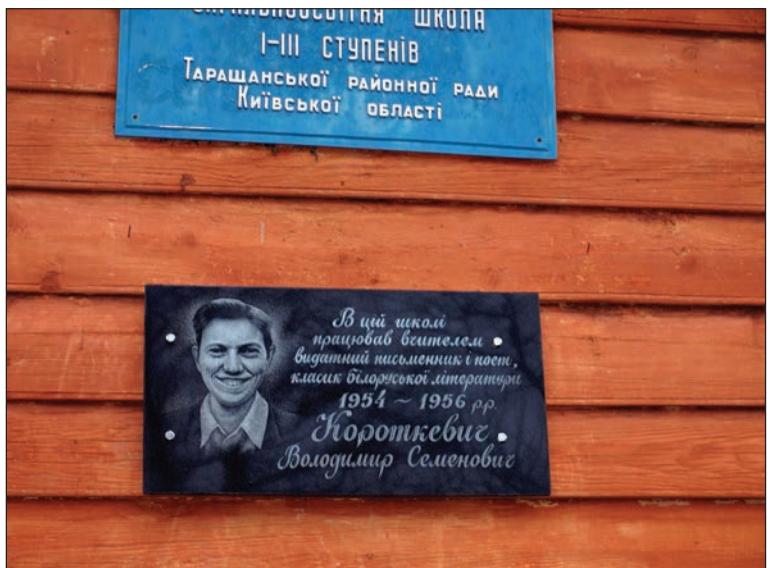
Росія не допускає акредитації в Криму ані вільних ЗМІ, ані національних чи міжнародних правозахисних організацій, але навіть відкрита, підтверджена інформація про те, що відбувається сьогодні на півострові, вражає світ. Так, у понеділок, 7 грудня, Верховний представник Євросоюзу з питань зовнішньої політики і політики безпеки Федеріка Могеріні назвала ситуацію з правами людини в Криму жахливою.

«Ми обговорювали ситуацію на Кримському півострові, особливо жахливу ситуацію з дотриманням прав людини. Ми підтвердили свою політику невизнання незаконної анексії Криму і Севастополя та нагадали, що всі дії, пов'язані з цим невизнанням, повинні відбуваються в рамках законодавства», – сказала вона.

Останнє, а саме те, що «...дії, пов'язані з цим невизнанням, повинні відбуватися в рамках законодавства», не просто обмовка. Це – недвомісна засторога Києву. Євросоюз за наполяганням, як можна гадати, Німеччини (про заяву секретаря зовнішньополітичного відомства Німеччини пана Мартіна Шеффера від позаминулого понеділка автор згадував у статті «Блокада» в «КС» № 48) хоче, аби тиск на окупанта відбувався в рамках певної пристойності, так, щоб мешканці окупованого Криму не відчували дискомфорту, тим не менш, спромоглися вчинити величезний тиск на окупанта, змусивши побігати навіть хазяїв Кремля.

Той, кому видається, що блокада Криму не досягла мети, глибоко помилується.

По-перше, зроблено лише два невеличкі, хоча й велими рішучих кроки. Як би там не було, але акція змусила уряд, хай і тимчасово, припинити торгівлю з владою півострова. Дозволивши поновити енергопостачання до Криму, продовживши його до закінчення терміну укладеного контракту (останній день грудня цього року), організатори поставили перед українським урядом вимогу не поновлювати подачу електроенергії на півостров на наступного року. Як вчинить новий український уряд? Побачимо. Будемо сподіватися, що він буде докладатися до відродження України, зокрема, до відновлення її територіальної цілісності значно серйозніше і відповідальніше, буде вести pragmatичну політику в інтересах нації, а не грати за правила воро-

На відкритті меморіальної дошки Володимира Короткевича виступив один з його учнів

— Лісовичі?.. Назва, якесь у нас на білоруському Поліссі, — новооспечений випускник російської філології Володимир Короткевич замислюється лише на мить.

— Згоди. Готовий їхати, — каже він до комісії.

І ось вчораший студент Київського університету іде, згідно з розподілом, до села Лісовичі Таращанського району. Розподіл, з одного боку, вдалий (столична область все таки, 120 кілометрів від Києва), з іншого боку, — глибока провінція, один з найвіддаленіших районів.

Але йому не вперше мандрувати країною. Бачив і Москву, і Рязань, і Оренбург. І на Уралі побував. Не кажучи вже про рідну Білорусь. А Лісовичі — звучить романтично. Мабуть, ліси довкола, як біля його Орші.

Іхати Володі на перекладних, адже автобусного сполучення з Таращею немає. І нема кращого способу вивчати край, як з кузова полутрекки. Тільки так, у рухові, у вирі життя, серед людей можна набути багатих досвідів, щоб стати справжнім письменником.

Машини гуркотять бруківкою, пружний теплий вітер б'є у груди, розтріпє волосся, свистить у вухах. Довкола, немов у калейдоскопі, змінюються краєвиди. Ось промайнула задумлива, всі у вербах, річка Рось. А ось, обрамлені

стрункими піраміdalними тополями, жиняні поля. Трапляються й ліси. Хоча тут вони не такі дрімучі, як білоруські. І все більше дубові, ярові, ясенові...

З вантажу у кузові лише одна валіза. У ній — одяг, підручники, зошити. Є чернетки з віршами. Деякі його вірші вже опубліковані. Свої перші спроби, вірші «Якубу Коласу» і «Тут буде канал», надіслав у оршанську газету ще коли був першокурсником, у 1951-му. Є у нього і чорновий варіант повісті під назвою «Дике полювання короля Стакха», але над ним ще треба попрацювати. А взагалі, він вже не може жити без літератури, без творчості.

Ось так, а може, трішки інакше їхав Володя Короткевич до місця свого першого призначення. У направлених написано: вчителем російської мови і літератури (в українській Вікіпедії неправильно зафіксовано — української).

Місце роботи — Лісовицька середня школа Таращанського району Київської області. І не «деревня» Лісовичі (це вже привіт російській Вікіпедії), а одне з найбільших сіл району, а колись, при Хмельницькому, — сotentne містечко Білоцерківського полку з чотирма церквами і монастирем.

Зустріли молодого спеціаліста на селі радо. Вчитель з вищою та ще й

ЛІСОВИЦЬКІ ВЕСНИ ВОЛОДИМИРА КОРОТКЕВИЧА

26 листопада виповнилося 85 років з дня народження письменника, поета, публіциста, драматурга, сценариста, класика сучасної білоруської літератури Володимира Семеновича Короткевича. Два роки свого короткого яскравого життя він провів у селі Лісовичі на Київщині...

університетською освітою для тодішнього села — рідкість. А учні — ті взагалі від нього у захваті. Енергії у новоспеченого вчителя — через край, гумору — не позичати, а про знання і говорити нічого — ходяча енциклопедія. Годі шукати крашого вчителя для того, хто прагне знань. Одне слово, Короткевич для тодішніх Лісовичів — явище.

Що являло собою село у середині 50-х? Велике за площею, близько 2,5 тисяч населення. Шляхи здебільш грунтові. Хати переважно глинобитні з солом'яним чи бляшаним верхом. Лісовичі — центр колгоспу імені Боженка, який у середині 50-х увібрал у себе аж 4 колгоспи, а згодом — ще й артель «Червоний партизан». Школа у селі збудована ще земством на початку століття. Вона дерев'яна, ретельно обкладена вовною й обшита шалівкою. Дбали наші предки про здоров'я дітей і вчителів.

А про місцеві краєвиди хай краще розповість лісовицький парох Дмитро Лисинський, який служив при місцевій Богородичній церкві у середині XIX століття і залишив свої спогади (ландшафти з того часу аніскілेकчи не змінилися):

«...Є у Лісовицях місця дивовижні, поетичні; є види, від котрих очо не відведеш, такі вони дивні і чудові! Лісовичі — це великий ліс чи, вір-

ніше, — розлогий сад, у котрому, як сторожові курені, видніються численні селянські хати.

Любо навесні приємного травневого дня ходити лісовицькими долинами, добре стояти на цих пагорбах, помережаних кущами і деревами, з духмяним повітрям; так і відчуваєш, що якийсь цілющий бальзам вібраєш у себе! У цій поетичній місцевості не занудьгує людина з найвищими почуттями...».

Слід гадати, що герой нашої розповіді — 25-річний Володя Короткевич — не нудгував серед лісовицьких весен, а місцева природа надихала його на творчість. Та й шкільне навантаження не давало приводів до нудьги. Класи на той час були чисельні, а школа нагадувала мурашник. Якщо додати до цього киплячу енергію молодого вчителя й обшир шкільної роботи — всі оті гуртки, вечори, екскурсії, — то й зовсім залишалося мало часу.

Не треба відкидати Володиного захоплення історією, археологією. Лісовичі були для нього широким полем діяльності, адже село старовинне, багате на минувшину. Колись наприкінці XVI століття його заснував боярин Лесевич, від чого й назва — Лісовичі. Тут стояв замок, церкви, монастир. А до цього було поселення Київської Русі, вали якого збереглися до нашого часу. Та

місцевість зараз називається Старомісто. До цього було поселення скіфського часу. І так далі у глиб віків...

А чого варти назви? Один зі ставків досі зветься Скарбовим. Гадаєте, лісовичани пропустили цю назву поз вуха? Еге... Копають щороку.

Оточ молодий Короткевич при бажанні міг знаходити для себе багато корисних і змістовних занять. Навесні — мандрівки з дітьми, весени і взимку — книги, поезія і, звісно, — педагогічна діяльність.

Уроки Володимира Семеновича його учні згадують дотепер. Він з'являється в класі у незмінному вельветовому піджачку, з непокірними пасмами волосся на високому чолі, з посмішкою, яку не сплутаєш з ніякою іншою. Очі його випромінювали дивний романтизм. Здавалося, що він дивиться не на школине подвір'я, а у якісь казкові далекі світи. Говорив багатою художньою мовою, вплітаючи у виклад поетичні рядки.

Часом на його чоло спадала задума. Тоді на перенісся лягали дві глибокі вертикальні зморшки. Здавалося, що вчитель передуває думками десь далеко. Однак це триває якусь мить. Ось на його обличчі знову розквітає широка усмішка, і робота у класі триває.

(Закінчення на 7-й стор.)

Випуск 9-Б класу Лісовицької школи 1955-1956 навчального року. Четвертий праворуч у другому ряду — учитель російської мови і літератури Володимир Короткевич. Публікується вперше

В. Короткевич з колегами-учительками. Травень 1956 р. Фото з домашнього архіву Лідії Шкарівської (друга праворуч). Публікується вперше

Теоретичні університетські набути Короткевича добре поєднуються зі знанням розмовної російської. Ще б пак, він може аналізувати її на рівні діалектів, адже мешкав як у столиці СРСР, так і на Уралі, і у Сибіру. Досконало знає рідну білоруську і непогано – українську. До речі, вчитися до Києва Володимир поїхав через високий рівень тутешнього професорсько-викладацького складу. Він завжди ставив перед собою наивищу планку. Одним словом, лісовицьким хлопчикам і дівчаткам поталанило з учителем. Це вони зрозуміють через роки.

Поки ж вони цінують лише, так би мовити, зовнішні ефекти.

– Володимир Семенович був великим дотепником, — розповідає його колишній учень, у минулому – завідувач лісовицької пасіки (однієї з найбільших в Україні того часу) Іван Кузьмич Добропольський. — Він любив влаштовувати всілякі розіграші. У цьому місці сперечатися з якимось шибайголово-старшокласником. Пам'ятаю один шкільній випуск. Батьки, хоч жили небагато, та вирішили на випускні трішки побалувати своїх чад. До столу на десерт купили цілий термос морозива (у той час морозиво продавали з великих металевих циліндрических термосів з сухим льодом). Поки йшла урочиста частина і тости, Володимир Семенович з кількома старшокласниками викриле те морозиво і, усівшись на лісовому пагорбі, вийшов із. Комусь, може, і перепало б за цю витівку від директора і батьків, але не Короткевичу, бо був загальним улюбленцем.

Колега Короткевича, учителька хімії Лідія Олександровна Шкарівська, розповідала, що Володимир Семенович був товарищським і уважним до вчителів. На Новий рік, наприклад, міг написати на кожного вчителя гумористичну епіграму, додавши до неї власноручний малярничок-шарж. Таке художньо-поетичне вітання від Короткевича тривалий час зберігалося в їхній родині, поки десь не загубилося. На ньому було зображення молодої вчительки серед пробірок і колб, а також віршик-епіграма. Кажуть, до малюнків Володимир мав неабиякий хист. Що ж до віршів, то писав їх з дитинства.

Чи поталанило самому Володимиру Семеновичу з колегами? Мабуть, так. Директор школи – Сергій Прокопович Лещенко, син земського листоноші, освіченої і культурної людини, – прихильник демократичних принципів. Зумів згуртувати учителів у одну дружжу родину. Є у колективі такі неординарні особистості, як вчитель фізкультури і військової підготовки Олександр Стратонович Нечипоренко – фронтовик, партизан, інвалід війни. Нечипоренко виробив свою власну методику мануальної терапії і став відомим на всю округу костоправом. Ну а молоді вчительки, які роїлися навколо Володимира, мабуть, надихали його на поеззю...

Так у круговерті шкільних буднів промайнули два роки. За великим рахунком, Короткевич вже давно виріс з Лісовичів, як виростає підліток із коротких штанців. Було з усього видно, що він – пітак вищого польоту. До речі, під час роботи у лісовицькій школі Володимир Семенович працював над кандидатською дисертацією, яку, на жаль, не закінчив.

Ми не знаємо, з якими думками повертається до рідних пенатів молодий вчитель після лісовицького періоду свого життя. Хотілося б думати, що прожив ці роки не намарно, не шкодував за проведеним тут часом. А що залишив у Лісовичах по собі добрку пам'ять, – то факт.

У 2012 році з ініціативи і за матеріального сприяння підприємця, колишнього голови райсільгосптехніки Миколи Тодосьовича Гриценка у Лісовичах на школі, де працював В. Короткевич, встановлено меморіальну дошку. До урочистостей долучилася сільрада, районний відділ культури, сільська бібліотека і, звісно, школа. Багато хто з дітей вперше почали ім'я Короткевича. Виступали колишні учні видатного письменника.

На дошці Володимир Короткевич молодий і усміхнений. Такий, як 60 літ тому.

Леонід ЛАЩЕНКО, краєзнавець
м. Тараща

Василь Миколайович Орел – кубанський краєзнавець, дослідник літературної історії рідного краю, фольклорист. Разом з тим, його літературна, журналистська краєзнавча та наукова діяльність була тісно пов'язана з Україною не тільки тематично й духовно – двадцять три роки життя провів в Україні, звідки ж родом і його кровне коріння: прадід Василь Миколайовича, полтавський селянин, переселився на Кубань наприкінці XVIII століття, тут пустив паростки рід.

Про життя й творчу діяльність цієї унікальної особистості нинішнього року побачило світ цікаве видання – «Матеріали к біобіографіческому словарю В. Н. Орла (1928–1987)/сост. Л. Г. Орел; науч. ред. В. К. Чумаченко». Краснодар. ООО «Традиція». 2015. – 142 с.».

У передньому слові до видання професор Віктор Чумаченко детально охарактеризував творчість Василя Миколайовича Орла, зокрема, зазначивши, що Василь Миколайович прожив усього 59 років, переважно сповнених боротьби, пошукув, змагань, труда, із них 23 найбільш плідні – безпосередньо в Україні. Про життя і творчість В. Орла можна написати монографію. Серед численних його публікацій – замітки, газетні і журналні статті, книжки. Дві основні теми, які постійно опрацьовував та якими переймався, можна умовно назвати «Кубань і Україна у їхніх взаємозв'язках». Творча і разом з тим життєва його дорога була тернистою – В. Орел знаходив співчуття, моральну підтримку серед численних друзів на Кубані, в Україні та й в інших частинах колишнього Радянського Союзу, однак ті, хто мав силу, ставились до нього підозріло, всіляко обмежували творчі можливості, інколи й школили.

Багато сил і часу Василь Миколайович віддав дослідження й популяризації творчості таких україномовних кубанських письменників, як Я. Кухаренко

(про його життя й літературний доробок написав книжку), В. Мова-Лиманський, Я. Жарко, В. Потапенко, А. Кирей, Є. Розумієнко та ін. Підготував монографію «Коста Хетагуров і Україна». Цікаво, насиченою цінним документальним матеріалом є серія його статей про трибунал дружбу першого кубанського письменника, історика й отамана Чорноморського козацького війська Якова Герасимовича Кухаренка з Тарасом Григоровичем Шевченком. Робота у вигляді окремої книжки – «Атаман Кухаренко и его друзья» надрукована посмертно 1994 року. Василь Орел брав участь у багатьох наукових конференціях, друкувався не тільки в газетах, а й у провідних українських журналах.

Звичайно ж, нам цікаві наукові й краєзнавчі доробки В. М. Орла про Тараса Шевченка. Скажімо й про те, що Василь Миколайович разом з дружиною Ларисою Гаврилівною, яка працювала пionerвожатою в школі, створили перший у Російській РФСР шкільний літературний музей

Т. Г. Шевченка й присвятив 150-річчю від дня народження Кобзаря. Про те, що організовується музей Т. Г. Шевченка на Кубані, з'явилась інформація в українській пресі. В. Орел також звернувся листово до відомих українських культурних діячів з проханнями допомогти в комплектації музею експоната-

ми з Кубанню.

Подальші віхи життєвого шляху Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівні, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всеобщого наукового вивчення та популяризації. На її рахунку – науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурное наследие Кубани и научно-исследовательская деятельность В. Н. Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Опубліковано збірник цих матеріалів.

З 1965 року Василь Миколайович Орел живе в Україні: спочатку працює на Донеччині, згодом – у волноваській газеті «Знамя труда» (1965–1967), затім – у містечку Тельманове (1967–1973) – складі редакції газети «Путь Октября» та редактором на місцевому радіо.

У вересні 1973 року Василь Миколайович з родиною переїздить до Миколаєва

З донькою

Серед читачів

Автограф від автора

ДОСЛІДНИК ІЗ США ПЕРЕДАВ В УКРАЇНУ УНІКАЛЬНІ ГРАВЮРИ НІЛА ХАСЕВИЧА

Серію гравюр, автор яких – відомий український художник, активний громадський і політичний діяч, член ОУН і УГВР Ніл Хасевич, надіслав у Рівне дослідник із США Петро Содоль. Про це повідомляє рівненський сайт «Все».

«За однією з версій дослідників, роботи Хасевича, що лягли в основу збірки «Графіка в бункерах УПА», у 1951 році потрапили до делегатів Генеральної Асамблеї ООН та іноземних дипломатів. А СРСР у той час заявляв, що повстанського руху давно нема. На художника розпочалося

полювання. Він загинув, коли йому було 47», – йдеться у по-відомленні.

Всього відомий дослідник повстанського руху із США Петро Содоль надіслав краєзнавчому музею у Рівному 21 гравюру Хасевича.

Ці роботи багато чого пережили. Адже з Волині зв'язкові, ризикуючи життям, передавали їх на Львівщину. Далі їх переправляли в Німеччину, а потім – і за океан, в США. Українські емігранти використовували твори Хасевича для пропаганди. Саме через це у СРСР і видали наказ

упіймати художника-повстанця. Він не воював, але його роботи мали чималій вплив, до того ж були карикатурою на радянську владу.

Гравюри Хасевича тиражували і поширювали серед місцевого населення. Унікальність робіт Хасевича, переданих із США, полягає в тому, що на них є його підписи. До 110-ї річниці з дня народження художника Содоль повернув ці твори на Батьківщину. Невдовзі дереворити Хасевича можна буде побачити в Рівненському обласному краєзнавчому музеї.

УКРАЇНА ПИШАЄТЬСЯ СВОЇМ ВІЙСЬКОМ!

Президент Петро Порошенко взяв участь в урочистому зібранні з нагоди Дня Збройних Сил України, яке відзначалось минулou неділі. Глава держави привітав воїнів та наголосив, що у цей день відзначається особливий внесок нашої новітньої армії в справу захисту Батьківщини.

За словами президента, започатковане минулого року нове свято —

День захисника України, яке відзначається 14 жовтня, — на наших очах стає всенародним. Одразу ж це свято всі Україна сприйняла як своє, адже віна, нав'язана російським агресором, стала для нас справжньою вітчизняною війною за справедливість, за рідну землю, за незалежність, стала справою всіх і кожного, від малого до великого.

(Закінчення.

Поч. на 1-й стор.)

Минули Василівку і Мелітополь, перетнули кордон Херсонської області. Перша адреса — прикордонники. Коли читаю назви населених пунктів, у пам'яті спливає спогад про тата, якого немає зі мною вже 38 років. І тут... Херсонська область, Новорітський район, село Громівка... в горлі клубок, в очах слози. Я навіть не підозрювала, що проїду по батьківщині моого тата, бабуні, дідуся. Так приємно і так нереально.

Ось і перша зупинка. Вивантажили гостинчики, знайомимося з хлопцями. Вони показують нам своє житло, розповідають про себе. Знайомимося з нашим земляком — Ігорем з Космічного району Запоріжжя. Я завжди з теплом і побагою ставлюсь до наших захисників, а до запоріжців, взагалі, — як до власних дітей. Настає час розставання, нам треба далі. Нас чекають на Чонгарі.

Ось і Чонгар, блокпости... І прапор! Багато прапорів: України, «Правого сектора», кримськотатарський. Хлопці запрошують нас до їдалні, в них саме обід. Нас теж привели смачним супом з бараниною та яловичиною. Атмосфера спілкування між бійцями «ПС», татарами і бійцями «Азову» — тепла і дружня. Повне порозуміння. Бійці «ПС» показують нам своє житло. Свої ліжка, або спальні місця, вони роблять самі. З дошок і металевої основи. Татари привезли їм зварювальний апарат, металеві заготовки. Кухні для всіх, хто тримає блокаду Криму, одна. І ще одна приемна зустріч — там наші запорізькі хлопці! Я щаслива, що в нашему місті є «злі бандерівці» з «Правого сектора», значить, у нас є надія!

Умід і Юра навантажили машину так, що туди не можна було нічого втиснути, її

відкрити було неможливо. Відвезли багато матраців (Умід з Юрію напросили), подушки, спальні мішки, теплі речі. В дубляночку одразу одягли фотокора «ПС». Звичайно, знаменіті сухі борщи від Уміда, продукти. Я від своїх помічників возила теплі речі, смаколики у вигляді шоколадок, меду, арахісу, кави.

Дорога майже пуста, мало машин, вантажівок немає взагалі. Але дуже неприємно вразили два автобуси: «Київ — Ялта» і «Харків — Сімферополь». Як завжди, те, що робить влада, іде в розріз з волевиявленням народу. Дуже добре, що на Чонгарі на дійно стоять наші захисники! Залізничний насип і колії — тихі і пустинні. По них тепер ходять отарі баранців з вівцями. До речі, приемна картинка! Як завжди, настає час найнеприємнішого — розставання. Хлопцям треба виконувати свою роботу, а нам — додому.

У Запоріжжі Умід познайомив нас з людиною-легендою, кіборгом «Ложкою», а це — справжній бальзам на серце. Ця людина була в справжньому пеклі. Повернувшись — один з небагатьох... Став волонтером. Допомагає сам, передає дещо через нас. Вклоняємося тобі, хлопче! Уміде, дякую, що взяв мене з собою! Нові знайомства, новий досвід, новий маршрут, нові враження! З тобою весело, надійно, цікаво і впевнено. Нехай тебе береже Алла! «Таджикобандерівець», я тобою пишаюся! І хоч на обійми треба стояти в черзі, я постою!».

А потім було тривожніше

повідомлення:

«Добрий ранок, добрим людям! Я знову була в поїздці. Повернулася о другій годині ночі. Побила власний рекорд... 23 години на ногах, близько 1000 кілометрів по бездоріжжю. Там зараз спекотно... Наші позиції обстрілюються годинами і навіть цілодобово... Вчора був прорив кордону ворогом у кількох місцях. Полізли танками... наші хлопці відбили атаки. Ми відводимо важку техніку, у нас перемир'я... По хлопцях працює ворожа

підрестріліти, бо, самі розумієте, ворог проривається, йде бій.

Знову я проскочила... Все переживаю заново. Таке враження, що я дивлюся кіно зі своєю участю. Відкручує поїзд назад у часі. 55-та артилерійська. Зустріли з радістю. Кинулися ремонтувати наш бус, напоїли чаєм. Хлопці почали розвантажувати машину. Моя найприємніша частина поїздки — вручати їм від вас подарунки. Першим привітала бійця з днем народження улюблениця нашої ко-

манди (з нього все і розпочалося) Станіслава Пожніна, даючи відмінну медаль ісолації від Ніни. Потім вручила «живого ведмедика», у якого б'ється серце, улюбленому бійцю, красеню, чудовому хлопцю Максиму. Хлопець із задоволенням прийняв ведмедя. Потім з Михайлом передали нетбук командиру. Подарували баяни, від Антона Кокова і Тамари. Юра — баяніст, артилерист зараз, а в мирний час — керівник народного ансамблю, директор Будинку культури, почав гряти Гімн України. Ми завмерли. Я зателефонувала Антону (добре, що був зв'язок!), і він почув звукового барабана в руках професіонала. А потім Юрко сказав у телефон слова подяки. «Антоне, дякую! Ви хлопцям подарували дорогоцінні митті радості і щастя!».

Далі зателефонували в 4-ту батарею і запросили їх на вручення другого баяна, від Тамари. Томочко, вам теж велика подяка від хлопців! Ваш баян у надійних молодих руках. Хлопець — не професіонал, та грать вміє і

ництвом і самопожертвою — заслужили загальновизнане право називатися справжньою українською елітою».

Глава держави з нагоди свята вручив державні нагороди військовим, які вивили особисту мужність та героїзм, захищаючи суверенітет, незалежність та територіальну цілісність нашої країни. Трьох військових відзначено найвищою нагородою країни — званням «Герой України» з врученням ордена «Золота Зірка». Посмертно відзначено санінструктора 80-ї окремої аеромобільної бригади Ігоря Зінича, нагороду отримала його матір Віра Іванівна.

Пётр Порошенко наголосив: «Україна пишається своїм Військом і довірє йому настільки, наскільки вона довіряє Церкві. Немає більш шанованого органу державної влади, ніж Збройні Сили. Такий невипадковий збіг хіба не означає, що сам Господь допоміг нам у найскладніші часи відродити наші Збройні Сили».

«Прийміть мої найширіші привітання і від мене, як Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, і, головне, від вдячного Українського народу», — заявив Петро Порошенко.

Президент наголосив: «Офіцер і солдат — це найголовніші і найповажніші люди в Україні. Ви — найкраще і в найцінніші, що у нас є. Ви — перші і поки що єдині, хто кроїв'ю і потом, життям і здоров'ям, відвагою і патріотизмом, безсріб-

року брав участь у боях за Донецький аеропорт, а у січні 2015 року неодноразово проявив себе у бойових діях під Дебальцевим. Всього нагороджено 15 військових.

* * *

З нагоди Дня Збройних Сил України Президент Петро Порошенко вручив ордери і ключі від житла у новозбудованому мікрорайоні у місті Васильків Київської області родинам військових, які зараз захищують країну у зоні АТО, та тих, хто геройчно загинув у боях за незалежність та територіальну цілісність країни.

Президент вручив оглядові ордери та ключі від квартир сім'ям героїчно загиблих за Україну старшого прaporщика Владислава Живковича, майора Олега Коваля, підполковника Микити Недоводієва, Сергія Циганка, полковника Артура Музика, полковника Андрія Лепехи. З рук Глави держави отримали ще 19 військових Київського та Васильківського гарнізонів.

Глава держави також вручив державну нагороду — орден Богдана Хмельницького старшому прaporщика Владиславу Живковичу.

край, зате трохи загойлися душевні рани. З бійцями добри, дружні стосунки, проблеми є, з нашою владою... Будемо допомагати вирішувати. Та головне, — Віталія живий, здоровий, усміхнений! Як же я рада тебе бачити!

Поруч працювали бійці 6-ї батареї. Пішли і до них. Шоколадки, чай, печиво, білі носочки. Анна Авіва, думаю, ти побачиш свої скатертинки і чай з печивом, а Ніночка взнає доніні іграшку з біоноклем. Вона тепер працює бергеніною в наметі бійців 6-ї батареї. Ось так. А потім нам вручили грамоти перед всім строем бійців 5-ї батареї. Такого урочистого моменту в мене ще не було. Це — найбільша і найдорожча моя нагорода. Не в кабінеті або в клубі, а в полях, там, де війна. Я не можу навіть описати свої враження... Ми не привчені до нагород і такого широкого ставлення. Ми звичайно везти, тягти, просити, збирати, допомагати... Ми зазнали, що самі люди, й інколи нам теж отримали слова подяки. Нагородили нашу команду, Мішу, Сашу, Олексія, Олю і мене. А також окремою грамотою подякували нашому «Волонтерському центру Запоріжжя». Якую, дорогі воїни! Ця подія запам'ятався мені на все життя. Прощання і — вдалку дорогу до танкістів на Луганщину. Далі буде...».

Отже, добре, що є така ЛюбаЛюба, козачка із Запоріжжя, добре, що я звернув увагу на її листи. Бо, чесно кажучи, не певен, що багато волонтерів ось так детально і відверто описують свої поїздки. А ці листи — хоча зараз — у підручники новітньої історії України. Побажаймо ж Любі здоров'я, щастя, творчого натхнення, а бійцям, до яких вона їздить, найголовнішого, найжаданішого — Перемоги!

Сергій ЛАЩЕНКО

ЛИСТИ «КОЗАЧКИ» ЛЮБАВИ — ЯК ЕНЦІКЛОПЕДІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ

арта і САУ, а вони відповісти не можуть. Немає дозволу. Вірніше — заборонено стріляти! Тож почну розповідь. День волонтера розпочався о 3 годині ночі 8 листопада і закінчився о 2-й годині ночі 9 листопада, без перерви на обід. Вийшли вночі і повернулися вночі. В дорозі стала дуже велика поломка в нашому стареному бойовому бусику, лопнула стійка. Для автомобілів це, зрозуміло, жах — ходова, мотор, передні колеса... Чоловіки привіяли рішення повернутися. До країною точки залишалося близько 100 км повного бездоріжжя. Позаду вже було 200 км. Доповзли до нашої 55-ї артилерійської. Бійці зробили все, щоб врятувати нашу машину. І болгаркою, і зваркою... І хоч була вже на той час друга половина дня, ми поїхали в Попасну, бо там на нас дуже чекали маленькі дітки, якими опікуються наші танкісти. Про цю історію я напишу окремо. До місця зустрічі добралися в темряві. По полях пересувались з провожатим, бо там повна бойова готов-

манда (з нього все і розпочалося) Станіслава Пожніна, даючи відмінну медаль ісолації від Ніни. Потім вручила «живого ведмедика», у якого б'ється серце, улюбленому бійцю, красеню, чудовому хлопцю Максиму. Хлопець із задоволенням прийняв ведмедя. Потім з Михайлом передали нетбук командиру. Подарували баяни, від Антона Кокова і Тамари. Юра — баяніст, артилерист зараз, а в мирний час — керівник народного ансамблю, директор Будинку культури, почав гряти Гімн України. Ми завмерли. Я зателефонувала Антону (добре, що був зв'язок!), і він почув звукового барабана в руках професіонала. А потім Юрко сказав у телефон слова подяки. «Антоне, дякую! Ви хлопцям подарували дорогоцінні митті радості і щастя!».

Далі зателефонували в 4-ту

Біловезькі угоди, підписані 8 грудня 1991 року Станіславом Шушкевичем, Леонідом Кравчуком і Борисом Єльциним, поклали край існуванню СРСР. Один з учасників підписання, колишній Голова Верховної Ради Білорусі Станіслав Шушкевич в ексклюзивному інтерв'ю «Укрінформу» розповів про свою оцінку нинішньої ситуації в Білорусі, Україні та Росії. Не будучи любителем альтернативної історії, він усе-таки припустив, що могло бути у випадку, якби в 1990-х події розвивалися по-іншому.

У РОСІЇ БУЛО НАДТО БАГАТО БАНДИТСЬКОГО ЗБАГАЧЕННЯ

— 8 грудня 1991 року ваш підпис, поставлені поруч із підписами Бориса Єльцина і Леоніда Кравчука, здавалося, назавжди змінив історію Білорусі. І якщо би ви залишилися при владі, то так би все й вийшло. Але щось пішло не так. І за Лукашенка зараз країна дедалі більше затримає в імперії, що відроджується. Якби все повернути, ви вчинили б сміливіше, рішучіше, залишено рукою повертаючи країну до цивілізації?

— Ви знаєте, в умовному способі немає сенсу розмірковувати. Справа в тому, що перший і єдиний раз Лукашенко був обраний законно 1994 року. Тому говорити, що було б і як було б, абсолютно ні до чого. Але я думаю, що якби був обраний В'ячеслав Кебич (він теж був у числі претендентів), то було б набагато гірше. Тому що він абсолютно бездарним чином підкорився б Росії. Він хотів вводити єдину валюту з Росією.

А Лукашенко зараз працює просто на рівні інстинктів. У нього немає освіченості політичної та якісної людської, і тому він найсуворішим чином зберігає владу. Через це — багато труднощів і непорозумінь. Реформування не відбувається. Я прагнув би до реформування економіки.

В Україні, загалом, реформування було більшою мірою.

При переході від однієї політичної системи до іншої, якщо законодавчий орган працює не ідеально, виходить дуже багато складнощів. З'являються люди, які збагачуються на цьому. Справедливої приватизації у принципі бути не може. Її потрібно весь час коригувати, щоб вона не дозволяла розгулятися олігархам.

У Росії, наприклад, 1996 року, коли вдруге обирається Єльцин, у нього був дуже низький рейтинг, але він пішов на не дуже підготовлену приватизацію і роздержавлення. Просто заради того, щоб бути переобраним. Тому всі ці олігархічні «загині» в Росії виявилися надто сильними. Не дуже гідні люди збагатилися.

Тому говорити про те, що було б краще чи гірше, будувати припущення не будемо. Але устремління були б інші в будь-якому випадку. Я не бачу в принципі можливостей поліпшити ситуацію з економікою без реформування. Прикладом для мене є Польща. Я дуже добре й особисто знаю Лешека Бальдеровича, багато разів з ним говорив. Я був би прихильником шокової терапії, але в нас шоків багато, а терапії майже немає.

Я можу сьогодні порівнювати, припустимо, ВВП у Польщі та Білорусі. У Польщі, Литві, Чехії він набагато вищий. Я не порівнюю з Україною — тут особливий випадок. А в Росії занадто багато було, я б сказав, такого безсовісного бандитського збагачення. Але,

це американці, які українськими руками, кримськими руками та іншими хочуть наступати на Росію. А внутрішній ворог — це опозиція, Навальний та інші.

Я ні в Україні, ні в Білорусі не бачу ворогів для росіян, тобто — ворогів Росії в сенсі не як влади, а як країни. Коротко скажу про себе так: я — русофіл, я люблю росіян, але я — кремлефоб на сьогодні. Я не люблю російську владу, вважаю її абсолютно несправедливою.

ЗА «ПРИГОДОЮ» З БІЛОВЕЗЬКОЮ УГОДОЮ НА 99% СТОЙТЬ ЕКС-ГЛАВА МЗС БІЛОРУСІ

— Відомо, що в Білорусі «загублені» оригінали Біловезької угоди. Це комусь було потрібно, щоб віднати угоду недійсною?

— Я думаю, що це витівки дрібних наших діячів, і мені навіть не дуже хочеться називати прізвища, але це жодного значення в плані державному, політичному не має. Є 8-й пункт Біловезької угоди про те, що вона написана російською, білоруською та українською мовами. Ці угоди надіслані від імені держав до ООН, вони зафіксовані. Як міжнародні угоди вони діють,

ПУТИН, ЯК І ГІТЛЕР, ВИЗНАЧИВ ДВОХ ВОРОГІВ — ЗОВНІШНЬОГО ТА ВНУТРІШНЬОГО

— Російські придворні політологи не так давно заявили, що Білорусі або треба вливатися в РФ, або вона припинить своє існування. Як ви думаєте, це загроза чи страх кремлевських стратегів перед можливим європейським майбутнім країни?

— Імперське мислення російського населення абсолютно очевидне. Тому, якщо більшість населення підтримує путінську агресію, отже, вони налаштовані по-імперськи. Причини такого настрою — пропаганда, яка ведеться.

Я зараз, коли був у Росії, стикався з дуже багатьма людьми, людьми

**Станіслав ШУШКЕВИЧ,
колишній Голова Верховної Ради Білорусі:**

«НЕ МОЖЕ БУТИ ТАКОЇ ПРОПАГАНДИСТСЬКОЇ МАШИНИ, ЯКА ЗМУСИЛА Б СТРІЛЯТИ БІЛОРУСІВ В УКРАЇНЦІВ...»

I друга позиція, типово російська: найдешевше озброєння для Росії — це життя російських громадян. Їх не шкода. Жуков їх витрачав сотнями тисяч. А для Сталіна людське життя взагалі було нуль. Тому Путін продовжив цю лінію. Йому як професійному шпигуну дуже добре було відомо, що це таке.

— Лукашенко вголос заявляє, що Білорусь ніколи не воюватиме з Україною. Але міністр оборони Російської Федерації Сергій Шойгу заявив про створення одної військової організації для захисту Союзної держави Білорусі та Росії. І Путін не може не розглядати Білорусь як один із плацдармів для нападу на Україну. Це можливо? Чи допустить це білоруський народ? Чи здатний протистояти? Чи змириться з діями старшого брата щодо утихомирення «середнього»?

найсучасніші. Турки збивають російський літак. Вони не самовільно його збили, повірте мені, — це було узгоджено із НАТО, і зі Штатами, як би це не видалося Ердоганом і Обамою.

Зараз відбувається те, що фактично було перед Другою світовою війною. Тоді були іншого виду провокації, тут інакші. Але все почалося з Путіна. Раніше він був абсолютно непопулярною особою, поки не розіграв партію з Кримом. Мовляв, Крим був вічно російським. Це — нісенітніця. Крим такий же український, як і російський. І навіть якби він був російським, то під час роботи там Ялтинських, Постдамських угод були визначені межі. Те, що всередині відбувся перерозподіл, — сталося формально за підтримки одного із другого парламенту — Верховної Ради РРФСР і Верховної Ради України. Якщо цю позицію змінювати, треба змінювати її за законом. Треба було поставити питання, ніхто ж не заважав.

Зараз мені багато росіян кажуть: американці панують у Чорному морі, тому що нам там заважали бути українці. Україна ж дала в оренду базу до 2042 року Росії в Севастополі. Будь ласка, тримайте там свою військову базу, а за те, що українці надали територію і підтримують, — ну платіть там дрібні гроші.

АЛЕ Ж НІ, ПОТРІБНА БУЛА ПЕРЕМОГА. От взяли, захопили Крим, зробили вигляд, що там референдум проїшов. Це все чиста провокація. Я вважаю, що це — неправильні дії. Але ще раз кажу: будучи в Росії, я переконався, що Путіна не підтримують 82%, як каже офіційна статистика. Але думаю, що більшість росіян підтримують дії Путіна, як дії антиамериканські. Як подолання загрози американського закабалення Росії. Ім це так подано. Точнотак само, як СРСР перебував «в умовах капіталістичного оточення», з яким боровся.

РУСИФІКАЦІЯ БІЛОРУСІ МАЛА НАЙПОТВОРНІШІ ФОРМИ

— Українських журналістів, які нещодавно побували в Білорусі, не-приємно здивувало те, що місцеві чиновники уникнути спілкування білоруською мовою. За українськими мірками, сфера застосування рідної мови в країні катастрофічно звужена. Що це? Страх перед Росією? Чи смиреність перед політикою фактичної асиміляції в «руssий мир»?

— Почну з того, що з 1794 року в нас увесь час проводилася примусова русифікація Білорусі. Форми її були найпотворнішими. Наприклад, викладач російської мови в звичайній школі отримував надбавку 12% за те, що він володів іноземною мовою — російською. І все діловодство велося російською мовою.

Такий самий тиск був спочатку й на Польщу. Я про це іноді нагадую, ось читаю лекції у Варшавському університеті. Діловодство у Варшавському університеті до 1918 року було російською мовою: і дипломи, і документи. А в Білорусі й говорити нема про що. Тут було заборонено білоруську мову. Не можна було навчати білоруською мовою, не можна було здобувати тутешнім освіту за кордоном. Тобто царизм, а потім більшовизм однаково огідно діяли стосовно Білорусі. Маючи російськомовну освіту, я міг поїхати вступати до Москви. А до тих, хто не знає російської й має суто білоруський диплом, могли ще й ставитися якось не так.

Хочу додати, що російська інтелігенція, справжня російська інтелігенція, завжди шанобливо ставилася до білоруської мови.

(Закінчення на 11-й стор.)

— Навіщо потрібна була ця окупація Путіну? Рейтинг Путіна впав, тому що пристойних економічних перетворень у Росії немає, тому немає економічного зростання. Є така бананова республіка Росія, яка замість бананів постачає нафту і газ усьому світу. Така сировинна економіка нічого доброго не обіцяла. І я думаю, Путін зрозумів, що потрібно діяти старими російськими методами, тобто методами маленьких перемог. Він вважає маленькою перемогою захоплення Криму. І переможця не судять.

Прикладом того є (а я все життя пропрацював у білоруському державному університеті), коли Полєжаєв і віддати російські вчені при утворенні 1921 року Білоруському державному університеті читали там лекції білоруською мовою. Російські хіміки вивчали білоруську мову, щоб читати лекції білоруською. Зарах про це мало говорити. Хрушев якось приїхав до Білорусі і здивувався, що існує ще якесь мова білоруська. При комунізмі всі повинні говорити російською. Ми зростали в умовах правління таких невігласів, що навіть Лукашенко, порівняно з ними, — трохи освічена людина. Хрушев казав, що при комунізмі всі повинні говорити російською. У Білорусі він обурився, що хтось тут виступає білоруською мовою.

Я НАДЗВИЧАЙНО ЩАСЛИВИЙ ЗА АЛЕКСІЕВИЧ

— Білоруська Алексієвич отримала Нобелівську премію з літератури. Які почуття ви відчуваєте? Немає задрости, вас же 2007 року теж номінували?

— Я щасливий, що Алексієвич отримала Нобелівську премію. Я знаю, чому я є щасливий? От ніхто не знає — я розповідаю багатьом таку передісторію. У 1989-1990 роках, а потім в 1991-му в мене був чудовий колега, він, на жаль, помер. Завідувач кафедри теоретичної фізики — Лев Комаров. Він порадив мені цікаву річ: запропонувати Алексієвич стати головою Конституційного суду. Я і справді запропонував їй це, але не впевнений, що зараз вона згадає такий мій дзвінок. Вона ввічливо відмовилася.

Я на той час, коли присуджували Нобелівську премію Алексієвич, перебував у Софії — там був політичний саміт керівників пострадянських держав. І тут до мене підходить Ющенко і каже: особливо не раді, адже Алексієвич — і наше надбання теж, вона народилася в Івано-Франківську. Я йому відповів, що Алексієвич народилася в Станіславі. А вже потім Станіслав став вашим Івано-Франківськом. Ми поговорили і зійшлися на думці, що вона та її талант — спільне надбання.

Я тільки дуже шкодую, що не мав можливості її привітати, адже дозвонитися до неї не зміг. Ще раз повторю — я надзвичайно щасливий, що Світлана отримала Нобеля — це справедливо.

ПЕНСІЮ МЕНІ ВІБИЛА ДРУЖИНА

— 1997 року указом Олександра Лукашенка вашу парламентську пенсію було «заморожено». Протягом 18 років ви отримували декілька центрів у перерахунку на долар. І лише зараз Міністерство праці та соціального захисту Білорусі затвердило вам пенсію в розмірі 210 доларів. Чим ви заробляли на життя весь цей час?

— Те, що це неможливо і неприпустимо в нашій соціально-орієнтованій державі, я навіть коментувати не буду. Це — факт.

Мені вистачало на життя і без пенсії завдяки тому, що я читав лекції в університетах по всьому світу. Я отримував у рази більше, ніж ця пенсія. І я не збирався йти оскаржувати таке рішення глави нашої держави.

Діло було так. Ми з дружиною дивилися по телевізору одну передачу. Там тема була схожа, соціальна. І тут дружина запропонувала розібратися. Вона пішла до Міністерства праці та соціальної захисту і, не повірите, вибила пенсію. Я вписав дружині генеральну довіреність, вона за нею зробила картку і отримує туди пенсійні. За білоруськими мірками, це звичайна пенсія, але в доларовому еквіваленті її розмір значно нижчий, ніж найнижчий соціальний поріг, наприклад, у Польщі.

Я і зараз продовжує працювати, читати лекції. Недавно прилетів із Єкатеринбурга — там 25 листопада було урочисте відкриття «Єльцин-центру»: були і Медведев, і Путін, і Кучма. Головне, щоб здоров'я дозволило працювати, нещодавно були певні проблеми зі здоров'ям. А пенсія не завадить, хоча й отримувати я її почав тільки зараз...

Інна КАРДАШ, Юрій ГОРБАНЬ
Мінськ

— Ще місяць тому нічого не віншло біди, хоча ситуація із системою «Платон» не нова. Її вигадали ще в 2011 році, — розповідає в інтерв'ю Gazeta.ua Сергій Гуляєв (на фото), координатор акції російських далекобійників. Вони протестують проти збільшення плати за проїзд до 3,09 рублів за кілометр федеральними трасами вантажних автомобілів масою більше 12 тонн. Система запрацювала з 15 листопада. — Але ввели її в роботу саме зараз, змусили всіх купувати прилади, реєструватися, платити гроші. Народ почав протестувати проти цієї системи, бо для них це дорого.

Через кризу із санкціями, падіння рубля, різні ембарго люди стали менше купувати. Відповідно далекобійники почали менше возити, ринок вантажних перевезень згорнувся. Замовлень стало менше, майже всі працювали на межі нерентабельності. А тут ще доведеться платити за проїзд із дорожньої податок. Люди порахували, що це вже низке рентабельності, вони виходять у мінус.

— Наскільки ця система є доро-гою?

— Ось вам арифметика на прикладі рейсу Петербург-Москва. Він коштує приблизно 38-40 тисяч рублів. Із них витрати: паливо — 18 тисяч, платні ділянки доріг — 2,4 тисячі, стоянки, готель, харчування — 2 тисячі. Заміна масла, фільтрів — майже 4 тисячі на рейс. Збори соцстраху, податок на діяльність — ще 1,3-1,5 тисячі. Ще півтори тисячі із річного транспортного податку, страховки.

Загалом на рейс далекобійник має 29 тисяч рублів витрат. Це якщо не враховувати амортизацію, порване колесо до 20 тисяч, дрібні ремонти і непередбачувані витрати у вигляді поборів різних контролюючих органів.

Чистими за рейс далекобійник заробляє 9-11 тисяч або 36-44 на місяць. Це якщо він сам за кермом і на своїй машині. Якщо платитиме найманому водію, — самому господарю вже нічого не залишиться.

Тепер можимо 8 тисяч кілометрів пробігу на цей новий податок в 3,09 рублів за кілометр і отримуємо 24 тисячі 720 рублів. Іх треба віддати із своєї зарплати якомусь кровососу. Більше половини! І хто тоді буде працювати за 12-19 тисяч?

Мережі супермаркетів, типу «магнітів», «перекрестков», які мають свої транспортні парки, вже заклали витрати на купівлі «Платона» у ціні своїх товарів.

— Перед тим, як прийняти цю систему, влада радиася з людьми, чи потрібно це їм? Чи прийняли і поставили перед фактом?

— У Росії ніхто ні з ким не радиться, тут немає громадських слухань. У 2011 році, коли приймали цей закон, вирішили, що далекобійники — це такі люди, що з них легко щось отримати. Мовляв, вони ж непогано заробляють, не збідніють, якщо заплатять по 3 рублі на будівництво доріг. Але насправді далекобійники дуже вразливі і беззахисні перед законом. Мало того, що підвищена небезпека, та ще й багато технічних регламентів і вимог до вантажівки: щоб не старша певного віку, щоб не було перенавантаження. А люди ж намагаються взяти побільше, коли їдуть, щоб дорожчим рейс був.

Взагалі, ця система «Платон» — чисто корупційна схема. Коли її планували — про економіку ніхто й не думав. Її вигадав син друга президента — Ігор Ротенберг (компанія Ігора Ротенберга «РТ-Інвест Транспортні системи» є розробником цієї операції системи «Платон»).

ДАЛЕКОБІЙНИКИ РОЗБИЛИ ТАБІР ПІД МОСКОВОЮ — ВИРІШИЛИ СТОЯТИ ДО ОСТАННЬОГО

Далекобійники організували тривалу акцію протесту в Підмосков'ї і розбили табір у Хімках. Як повідомляє «Ехо Москви», табір буде залишатися там, як мінімум, кілька тижнів. Усі водії, які перебувають на місці, проголосували за те, щоб стояти доти, доки уряд не скасує платежі за проїзд по федеральних трасах.

Нагадаємо, у Росії з 15 листопада введена плата за проїзд по федеральних трасах автомобілів масою більше 12 тонн, яка збирається через систему «Платон». Далекобійники у зв'язку з цим почали акції протесту по всій країні. Водії вимагають внести зміни в тарифи і технічно доопрацювати систему. Обурення далекобійників викликає і те, що збором грошей займається приватна структура, підконтрольна Ігорю Ротенбергу, сину мільярдера Аркадія Ротенберга, друга президента Володимира Путіна.

надходження, спочатку локальні.

Якщо ці люди будуть стояти до кінця, вони покажуть приклад іншим, наприклад, нафтовикам, які мерзнуть у Заполяр'ї, а гроші отримує Сечин. Може, люди зрозуміють, що їх двічі пограбували, долар удвічі виріс і споживичний кошик теж удвічі знизився. Наши заощадження теж знецінилися в два рази. І якщо далекобійникам вдастися відстояти своє, то інші люди на їхньому прикладі зрозуміють, що своїх прав шляхом протестів можна добиватися. Може, тоді щось почне зрушуватися. Хоча, зрозуміло, що 86% росіян, які обдурили нашим телебаченням, будуть помирати від голоду із словами про Путіна.

— Якщо влада на вищому рівні на протесті поки не реагує, то чи є тиск на нижчих рівнях? З боку поліції чи особисті погрози?

— Якщо хлопці потраплять під ОМОНівські дубинки, буде так, як було зі студентами на Майдані в Києві. Тоді Майдан почнеться в Росії.

Думаю, тоді вже всі піднімуться. Робітники — не політики, вони не

зрозуміла ситуація з Україною, а тут ще російські далекобійники чогось хотять.

— Він тримає паузу. Країна вже місяць збунтована, сотні тисяч далекобійників, а президент мовить. Це означає, що це питання стосується не лише двох Ротенбергів. Вони — просто гаманці. Думаю, ця схема значно глобальніша.

— Якщо влада на вищому рівні на протесті поки не реагує, то чи є тиск на нижчих рівнях? З боку поліції чи особисті погрози?

— Якщо хлопці потраплять під ОМОНівські дубинки, буде так, як було зі студентами на Майдані в Києві. Тоді Майдан почнеться в Росії.

Думаю, тоді вже всі піднімуться. Робітники — не політики, вони не

ДАЛЕКОБІЙНИКИ ЗІСНАЮТЬСЯ: ЩЕ ВЧОРА НОСИЛИ ФУТБОЛКУ З ПУТИНИМ, А СЬОГОДНІ ВІН З НІХ ОСТАННЮ СОРОЧКУ ЗНІМАЄ...

самі обслуговують. Далекобійник — сам собі і бухгалтер, і слюсар, і логіст. Тобто організовував бізнес, заробляє гроші, а коли не зможе сам ізіти, то найме водіїв і вони будуть заробляти йому гроші. І рапortом щось пішло не так.

— Думаете далекобійники будуть до кінця стояти?

— Сподіваюся, бо не мають іншого виходу. Або що плату скасують, а якщо ні, то хай знижують вартість проїзду. Тоді є ще сенс займатися своєю діяльністю. Навіть якщо працювати свої машини, то кому? Ринок переповнений, зможуть працювати лише на запчастини або металолом. Або третій варіант — стояти до кінця її досягнutyого свого.

Всю цю ситуацію хлопці пов'язують не лише з Ротенбергом, а й з Путіним. Самі зізнаються, що ще вчора носили футболку з Путіним, а сьогодні він з них останню сорочку знімає. Мовляв, навіщо такий президент, який відстоює інтереси олігархів, а не 2 мільйонів далекобійників.

Цей протест можна розвернути на всю систему. Змусити суспільство подивитися уважно на ситуацію через призму «ротенбергів». Ми стикнулися з кричуchoю корупцією, яка загаює одну сім'ю і збіднює не лише два мільйони далекобійників. Якщо не зламати цю систему, то платити підібним «ротенбергам» буде вся країна. Бо перевезення, транспортна логістика є в усіх товарах. Якщо піднімуть ціну за дороги, то зрозуміло, що завтра хліб буде коштувати не 20, а 25 рублів. І так далі на всі продукти.

— Люди збираються їхати на протест до Москви?

— Зараз з'їжджаються з Санкт-Петербурга, Нижнього Новгорода, Волгограда, Дагестану, Белгороду. Колонами їхати не можемо, лише одиночними автомобілями по 3-5 авто. Просимо не вступати в суперечку з ДАІ, міліцією, не розповідати, куди вони їдуть, не лаяти Ротенберга. Тому люди вигадують різні легенди, хто і куди їде. Всі збираємося у місцях, де їх маємо зібратися.

Настрій хороший, бо у людей з'явилася надія. Якщо переможуть всі. А можливо, вдастися скинути «упір», який загнав Росію у всю цю історію. Але будемо вирішувати завдання по мірі

будуть боротися за глобальні речі: чесні вибори, що є щось там. Вони боротимуться за виживання, за свою сім'ю, щоб нагодувати своїх дітей. Нічого такого не вимагають, хочуть, щоб їм дали змогу працювати. Бо якщо люди не можуть купити їжу, заплатити за квартиру, кредит, тоді як інші їдуть в три ріла, маю на увазі «ротенбергів», то народ починає запитання ставити. Хоча зараз вони в дечому ще наївні. Вірять у державу, Путіна, що їх не покинуть, що це Ротенберги погані, а

**Артур
СІРЕНКО**

КІНЬ ОГНЕНИЙ
«...Кінь огнений, і дано вершинку
його взяти мир від землі, і щоб один
одного вбивали, і дано йому меч вели-
кий» (Апокаліпсис. 6.4)

Огненний кінь копитом топче
Запашну траву спогадів,
Духмінний чебрець слів,
Терпкій безсмертник казок.
Огненна грива тріпоче
на вітрі сонця,
Залізна вуздечка брязкає
дзвоном одкровення,
У западинах від копит
Виблискую воду наших гріхів,
Що збиралася краплями
З обважнілих хмар сьогодення
Нажаханого, як облуда чорної віри
Сліпих лжепророків
З берегів каламутної ріки.
Кінь огнений
Спаює солом'яну стріху
«сьогодні»,

Перетворює вигадку «завтра»
На жменю чорного попелу,
Що стане добривом
Для родючого поля «післязвітра». Згораємо у вогні нашого часу —
Доби коня огненного —
Доби Армагедону —
Долини річки Кальміусу.

ПІЛ ВІЙНИ
Коли ми їхали на війну,
Тільки сивина скронь
Нагадувала про холод зими.
Ключа стерня полів
Жовтіла золотом стрижененої землі —
Нашої землі кольорових снів
І слів
Музики пісні літа.
Коли ми їхали на війну,
Життя здавалося короткою миттю,
Чи то листком клена,
Чи то кольою голкою ялини.
Коли ми їхали на війну —
Ми, старі харцизяки,
потріпані долею,
Думалось: «Краще ми,
Аніж оці жовтороті хлопці,
Що бачили лише світанок,
А не вечір осіннього неба».
Коли ми їхали на війну,
Думали, що ніхто з нас
не вернеться,
Що все якось раптово завершилось
Спалахом темряви,

Думалось, що всі ми залишимося
Тільки в спогадах
Тих, хто вчора,
Проводжаючи нас,
Плакав...

ПАЛАЮЧИЙ БУДИНОК
«Мовляв, палають будинки,
Тому що йдуть з них назавжди...»
(Гійом Аполлінер)

У цьому краю живуть тільки тіні —
Тіні людей та собак.
Вони заходять в тіні будинків
І відпочивають на тінях диванів,
І їдуть тіні смачних страв,

**СВІЧАДО БЕЗДОННОГО
КОЛОДЯЗЯ**

«Ось — здійснилось.
Весь світ здичавів, і навколо
Ні один не блимає маяк»
(Олександр Блок)

Зазирніть у колодязь,
Виритий пошерхлими руками
Старого сивого рудокопа,
Що сковав у своїй вишневій лульці
Всі гіркі дими світу.

Зазирніть у це чорне дзеркало,
Куди зазирає ніч
Кожної волохатої півночі,
Коли у рудих плямистих півнів
Пропадає їх сонячний голос.
Зазирніть в оцю прірву,
В оцю діру в просторі,
Послухайте ту луну одкровення.
Зазирніть і спітайте
(Себе):

Навіщо вам крила?
Чому фарбуєте їх у колір пилу
Чи у чорні відтінки сажотрусів
І ховаєте їх у старій скрині,
Що склепані з чорного граба
І тому нагадують не скрині,
А склепи,
Того самого старезного граба,
Що ріс посеред сфагнового болота
І зрубаний трохпальчачтим
деревосіком.

Зазирніть у той колодязь:
Може, побачите у його черноті
Себе. Чи свою тінь,
Що блукає там одвік —
Мовчазна і самотня.
Р. С. Я написав цей верлібр у той
ден, коли довідався, що на «Веселій

У цьому ливарництві форм —
Все вже було.
І що нескінченні страждання
Гнаних горем людей,
І ця війна без кінця і без краю —
Все вже було.
Все повторюється — знову і знову
В оцій круговерти.
І все-таки:
Знову бачу, як монашками
бліими
Сосни йдуть у моє буття,
У мій монастир віршів...

ГОДУЮЧИ ДИНОЗАВРА

«...Ta кажуть до гір та до скель:
падіть на нас, і позакривайтесь від
лиця Того, Хто сидить на престолі,
і від гніву Агенця! Бо прийшов великий
день гніву Його, і хто встояти
може?» (Апокаліпсис. 6.16)

Годую з руки
залізного динозавра,
Чую, як по його металевих венах
Струменить і парус летка кров,
Слухаю його гарчання,
тужливий рев

МИ
«Виє вітер, а небо синьо-лілове
І вороже, і ні рядка цілій рік»
(Гійом Аполлінер)

Ми йшли назустріч світанкам,
Нам гріло рамена Сонце,
Перед тим, як піти за обрій,
Нам співали невтомні вітри
І любили нас завірюхи:
Цілували сніжинками в чола.
Ми йшли крізь сніги і тумани,
Ми шукали у небі зорі,
Пірнаючи в темні безодні,
Ми гріли руками залізо,
Хovalися від кусів сталі,
Які шматували тіло,
І звільнляли зблонену душу:
Лети альбатросом в небо!
Ми рахували хвилини,
Які нам лишилося прожити
До вечора хвортого світу,
До ранку наших ілюзій,
Ми стали стіною плямистою
На шляху диких вандалів,
Ми боронили людяність,
Ми вчилися помирати.
Тепер вимоси забувати —
Те, що треба забути:
Біль і тягар печалі.
Тепер вимоси пам'ятати —
Друзів і побратимів,
Які відлетіли в вічність.
Написано на Покрову — в наш день...

БРАТИ ПО ЗБРОЇ

«Втретє
Запалюю ліхтар, віддаю його
Славолі росі» (Йоса Бусон)

Мої брати по зброй!
Чому у вас такі втомлені очі?
Чому ви носите
На лівій руці годинники,
Що давно зупинились?
І показують лише одну годину —
Ту саму «колі»,
Ту саму «для чого»,
Ту саму «навіщо»,
Ту саму «тільки».
Чому в зінницях написано
Дуже дрібними літерами:
«Друже, ти знаєш»,
«Друже, ти розумієш»,
«Друже, пробач?»
Чому,
Коли зустрічаємось поглядами,
Ведемо розмову без слів,
Без речень і фраз,
Ніби граємо в шахи
Без поля клітинок, фігур,
Бо навіщо?
І так зрозуміло все,
І так небо надто сине й глибоке,
А повітря надто густе й важке,
Надто,
І кава надто нагадує попіл,
А життя — Колізей.
Надто...

«Кому журбу довіриши, серце?
Ухиляється... все більш твій шлях
проходить незрозумілих людей»
(Р. М. Рільке)

Нема кому довірити журбу,
Нема кому розповісти
Про клена мить черлену,
Про тріпотіння жвотої осики,
Коли шалений падолист
Ше не зірвав її одежу
І літо індіанське ще дарує
Тепло останнє.
Хоч відкричали журавлі
Своє,
З тобою попрощаючись,
Поруч люди,
З якими вмерти радісно,
Й не школа
Ці залишки життя
Нести в офіру Вітчизні.
Та нікому довірити печаль:
Хіба що мертвим.
Хіба що їм...

ДОКИ ЖИВЕШ

«Ось знову зі мною
Спогади про друзів, вбитих на війні...»
(Гійом Аполлінер)

Не продавай своїх спогадів
На спілому торжищі безумців,
Не лишай своїх спогадів
У темній скрині
чужого минулого,
Не прибивай свої спогади

горі» загинув мій друг. Коли він їхав
на передову, я сказав йому: «Бережись! Ти занадто легковажний для
війни...». Хотів ще сказати: «...Ти
загинеш у першому ж бою». Але не
сказав, не зміг. Але так і вийшло...

ВОГОНЬ

«Az есмь вогонь, вдягнений попелом
плоті...» (Протопоп Аввакум)
Наші душі — це шматочки Сонця:
Вогню одвічного.
Горимо — поки дихаємо.
Горимо — душами і почуттями.
Сіємо попіл своїх тіл
У землю спраглу,
Що жадає вогню — не попелу.
А ми ногами босими —
По ній — холодній.
А ми, як світильники,
З попелу зліплені
(Бо глина теж попіл).
Ховаємо вогонь свій
У глибинах плоті.
Вдягаю на цей попіл шати,
Сплетені з волокон рослин,
Вдягаю на ці шати метал
І йду істотам бездушним
Дарувати смерть.

СЛІДИ ПОСМІШКИ

«У мене є посмішка одна...»
(А. Ахматова)

Була у мене торба посмішок —
Кольорових, як шматочки літа,
Запашних, як букет квітів,
Прозорих, як небо ранньої осені.
Дарував ці посмішки людям —
Сумним з обличчями-масками,
Байдужим з гранітним серцем,
Людям, що йшли на смерть.
Але торба нині порожня,
Латана-перелатана:
Пуста, як чорнота сухого колодязя,
Виритого у кам'яній пустелі.
Іду в осінні сутінки
По землі, зритій громом,
По землі, що ввібрала
Стільки крику і болю,
Що ще тисячу літ буде луною
Віддавати ці кавалки звуків
Людям, що її топчуть
Чоботами лихі віри
Чи черевиками черствості байдужості.
Іду до крижаної пані
Білої жорстокої королеви
(Але не сніжної, і не в казку),
З якою теж любив жартувати,
Розгубивши свої посмішки.
Але розрізняю їх сліди в повітрі,
Де колись були люди,
Що лишили по собі тільки тіні —
Такі невловимі,
Як ті — кинуті на саван трави
Собачою зіркою Сіріусом...
(Закінчення на 13-й стор.)

ДОРОГИ МОЕІ МУЗИ
«Муза пішла по дорозі,
Осінній, вузький, крутий...»

(А. Ахматова)

У моєї музи
 Дороги нині важкі:
 Розбиті і понівечені,
 Вузькі і осінні —
 Вітри цвого падолисту злого
 Наповнили дороги моєї музи
 Віддаєм та смутком.
 Тому в верлібрах моїх
 Лише вітінки сірого,
 Лише холода вода
 І крижане небо невічності.
 Добре, хоч моя музажебрачка
 У туніці своїй плямистій
 Кольору мертвотрави і цвілі,
 З ліхтариком тъмним,
 У Данте старого позиченим,
 Цими дорогами мовчання,
 Дорогами крижаного вітру
 За мною втомлено плentaється,
 Інакше подер би я цю книжечку
 Записну на клаптики,

слова — на звуки,

I запалив би з тих клаптиків вогник
 (Навіть не вогнище),
 Щоб зігріти замерзлі руки,
 Які втомились стріляти...

ОЗИРНУТИСЬ НАЗАД
«Я мужність знайшов
озиринутись назад.

*Трупи прожитих днів
 Встилають мій шлях.
 Я хочу оплакати їх...»*

(Гійом Аполлінер)

Якби тільки мертві дні
 Були позаду
 (коли озирнемось назад),
 Якби тільки мертві ночі
 Ми бачили на шляху,
 Розбитому і навіть давньому,
 Якби тільки вони
 Дивились на нас скляними очима
 Із загублених і забутих
 календариків,
 Деrudими котами
 дивиться минуле,
 Заглядає у темні закутки
 старої пам'яті:
 Там друзі,
 Яких ми не зустрінемо більше ніде.
 Тільки там — в минулому,
 У тумані прожитих днів.
 Ми їх побачимо.
 Якщо віднайдемо мужність
 Озирнущись назад...

ГАЗЕЛА
ПРО МЕТАЛЕВИЙ ДОЩ
«У мертвих крила з щирого моху»

(Федеріко Гарсія Лорка)

Над Сарматією
 небо прозоре і чисте,
 Над Сарматією вночі
 зірок намисто,
 Але з неба падає металевий дош,
 Люди ховаються від нього в ями
 Та в рани Землі,
 виріти на плоскій рівнині,
 У повторних звуках
 вчувають музичні гами,
 Люди одягають недоречні шати,
 Однакові, як два іржаві цвяхи,
 Маючи замість дорожковазів
 годинники,
 Замість куточків затишку плахи,
 Прислухаючись до грому
 серед ясного неба,
 Люди звикли вірити в неможливе,
 Збирати хвилини
 у діряві кошики літа,
 (Ніякі парасольки
 не врятують від злив),

Бо замість дощу
 з цього неба-дзвону,

Замість життєдайних краплин,

Прозорих, як людські душі,

(А ми думали,

що життя не спалах, а плин)

Падають шматочки смерті,

Навіщо мені знати,

коли впаде мій шматочок,

Коли я стану невидимим птахом,

Зроблю свій останній

в порожнечу крохчик,

І покину землю Сколотію,

Де навіть дош — і той залишний,

Де гітара співає про знищення,

Де все нині стало запізно,

Де очі не хотять все це бачити,

І хочеться жити вигадками,

Гублячись у мурашниках спогадів,

Називаючи неможливе словами,

І співати про металевий дош —

Мені, людині,

який на зранене серце

Причепили чорно-бліу мішень.

ГАЗЕЛА ПРО ВТОМЛЕНГО СОЛДАТА

«Вітри ясні і хмарі, невтомні і

невстрійливі, літають фазанами з

дзвінці на дзвінци, а день — наче

хлопчик порубаний, постріляний»

(Федеріко Гарсія Лорка)

Поранений день помирає —
 Посічений градом,
 порубаний ураганом,

Степ марив птахами:
 Тужливими криками удодів,
 Шелестом сухотою нетреби,
 Колочого, як стогін, яструба.
 Вітру невтомному: грай
 На сопілках залізних,
 Хили тюльпанові голови
 До сухої землі, заспівай колискову
 Солдатам, підкошеним втомою,
 Тягарем сього світу страшного,
 Тягарем залізних квітів,
 I зерен божого гніву
 Важких, як весло Харона:
 Нехай нині від мертвих
 Одділяються воїни сном:
 На землі сухій і теплій,
 На тирсі жвотої вохри,
 Нехай...

На землі деревію-тисячолистника,

Гіркого, як серпнева пісня,

Нехай...

БЛІДЕ СОНЦЕ ЗИМИ

*«І снілося якось,
 що серце мое не болить,
 Що дзвоник воно порцеляновий
 в жовтім Китай...»*

(Микола Гумільов)

Ми на втомлених плечах
 Тримаємо всю важкість

світу сього,
 Цього хворого світу невизначені:
 Епохи відсутності мети і сенсу.
 Але тримаємо:

Атланти в камуфляжних бушлатах
 З тризубаним плетивом

на шевронах.
 Бо в світі цьому ще багато

доброго і хорошого,
 Багато красивого і чистого

(як пелюстки),
 Тому тримати мусимо,
 Хоч в серцях діри від куль,
 A Сонце бліде і зимове

Ховається за хмарами жаху,
 Щоб не бачити

оцього руйновиська,
 Оцього місива кольору охри,
 Оцього плям кольору іржі.

Бо зблідне ще більше світило,
 I що ж ми тоді

діткам кульбаби скажемо,

Якщо зійде над цим

літнім цвітовиськом
 Не жовте сонце радості,
 A бліде й перелякане,

Наче каліка на милицах,
 Шо згадує, як в сирому січні

Замість сніжників візерункових

Падав на голови людям
 Град —

Не той, що місто,
 I не той, що льодянки,
 A той, що смерть.

РОЗДІЛИ СУМНОЇ ПОВІСТІ

*«Розділи сього роману прості
 I трагічні, як маска тирана...»*

(Гійом Аполлінер)

Я гортаю сторінки
 Важкої трагічної повісті

Без кінця і початку,
 Kovtaю, як пігурки,

Гіркі і прості слова,
 Ліпки абрази

I сумні метафори.

Як хочеться знайти автора
 I сказати йому кілька слів,
 Чи то запитати:

Навіщо з кожної сторінки
 Виглядають маски тирана,
 Морди диких варварів,

Силуети руйн
 I могили, могили, могили?

I навіщо що цю сумну повість
 Він кинув тінь мою

Персонажем недоречним?

Писав би краще веселе

Шось

I життерадісне чи еротичне...

A то знову —

Temний розділ про смерть.

АКРОБАТИ

«Селищами жебраків від зорі до зорі

Йдуть блукаючі акробати»

(Гійом Аполлінер)

Ми — акробати:

Жонглюємо зализними

інструментами,

Граємо безглазу виставу

У цьому цирку людей,

Блукаємо селищами жебраків,

Людей, що раптом стали

безхатьками,

I не хочу дивитися ніяких вистав:

Навіть наших — таких дотепних,

Не хочу слухати ніякої музики:

Навіть цієї — такої голосної,

Do грому подібної.

A ми все бавимося

У свої ігри зі смертю,

Дивіться на нас — глядачі ненаситні,

Може, колись вам набридне.

Може...

**Артур
 СІРЕНКО**

*«Ось я перед тобою дверей не
 зачинив, — і зачинити їх не зможе
 ніхто»* (Apocalipsis. 3.8.)

З передової в табір прийшав капітан з кумедним прізвищем Їжачок. У нього на формі (крім інших всіляких шевронів) так і написано: «Їжачок». Капітан має смішне прізвище, але дуже сумні очі. Прийшав разом з солдатами — вже третій раз за останній місяць — за зброєю, технікою, набоями, але зовсім з іншими солдатами. На передової на нього чекають як на бога — йдуть важки і жорстоки бої. Гостро не вистачає зброї, набоїв, техніки. Очі, як два бездонні колодязі: «Ти пам'ятаєш отого високого солдата? Його вбили. А пам'ятаєш отого, що любить постійно жартувати? Йому відірвали руку вибухом міни...» I розповідає, розповідає, розповідає... Втомлений воїн, потріпаний боями — на передової відколи почалася війна. Родом з Миколаївщини — степовик, так само, як і я. На телефоні в нього замість дзвінка яксьа пісенька про те, як він вбив сепаратиста на спаленій землі. Щастя тобі, капітан! Лишилось живим зі своєю мінометною батареєю, повернувшись додому неушкодженим.

Вночі капітан сильно кашляє і марив про наступ. Зранку знову поїхав на передову — з мінометами та солдатами — такими ж втомленими війною, як і він сам. Чомусь по телефону він просив називати його «Дорога». Певно, позивний. А може, він інтуїтивно відчув, що кумедні слова і смішні прізвища на цій війні недоречні. Як і в моїх етюдах. Але сміх і усмішки все одно закрадаються в мій текст, як іх не жени, як би мені самому сумно не було. Тексти про війну (як і будь-які тексти) живуть окремим життям від автора. I нічого з цим не зробиш.

Коли я їхав учергове на вогневу — на цей раз з «Піонами» — мені згадувалася ікона ХІІІ століття, яку я бачив у музеї в місті Рівне. Я колись під час візиту в дивне місто і дивний тамтешній музей годину зачаровано споглядав той образ, і зараз, на фронті, ікона, писана густими фарбами середньовіччя на дереві, часто згадувалася мені. Написана в найтемнішу, найпохмуришу епоху Русі, ікона світилась не безнадією і відчаем, а внутрішнім світлом, дивовижною силою духу, спокієм, просвітленістю. Важкі часи іноді породжують неймовірний злет духу в висоту Неба. Якщо хтось (хоч хотів) лиш

Kілька тижнів тому «Кримська світлиця» розпочала публікацію матеріалів, присвячених пам'яті нашої уславленої землячки, Героя України Віри Сергіївни Роїк, до 105-ї річниці з дня її народження — у квітні 2016 року. У зв'язку з цією датою представники української громади Криму ще у вересні-жовтні цього року звернулися з листами-клопотаннями до керівництва України, а саме — до президента П. Порошенка, прем'єр-міністра А. Яценюка, Голови Верховної Ради В. Гройсмана, вице-прем'єр-міністра — міністра культури В. Кириленка, в яких запропонували провести низку заходів в Україні.

Також кримські українці звернулися з клопотаннями з цього ж приводу у Полтавську облдержадміністрацію і безпосередньо до міських голів міст Полтава та Лубни. На це звернення оперативно і зацікавлено відгукнулося

управління культури Полтавської облдержадміністрації, за що кримчани широ вдячні, зокрема, начальнику управління культури Г. І. Фасю за підтримку наших пропозицій. У сьогоднішньому номері ми публікуємо наше звернення до голови Полтавської облдержадміністрації й отриману відповідь на нього з управління культури.

А в наступному номері «Світлиця» розповість, як відреагували на наше клопотання у рідному місті Віри Сергіївни — в Лубнах. Чекаємо також відповіді від керівництва держави і сподіваємося на увагу та розуміння того, що таких духовних ниточок, якими Майстриня-вишивальниця Віра Роїк стільки літ вишивала-прив'язувала Крим до України, у нас залишилося дуже мало, тож бережімо її плекаймо їх!

2008 рік. Віра Сергіївна Роїк з працівниками Полтавського художнього музею, де відкрилася виставка її робіт

2015 рік. Виставка вишивок Героя України В. С. Роїк у Полтавському літературно-меморіальному музеї ім. І. П. Котляревського

КЛОПОТАННЯ ПРО УВІЧНЕНИЯ ПАМ'ЯТИ ГЕРОЯ УКРАЇНИ РОЇК ВІРИ СЕРГІЙВНИ НА ПОЛТАВЩИНІ

Голові держадміністрації
Полтавської області
В. А. ГОЛОВКУ

Шановний

Валерію Анатолійовичу!

Українська спільнота Криму звертається до Вас з клопотанням про увічнення на Полтавщині пам'яті Героя України, засłużеного майстра народної творчості, видатної вишивальниці, яку знають не тільки в Україні, а й за її межами, члена Національної спілки художників України і Національної спілки майстрів народного мистецтва України, почесного громадянина міст Лубни, Кобеляків та Сімферополя Роїк Віри Сергійвни.

Майбутнього знаменита вишивальниця Віра Сосюрко народилась 25.04.1911 року у м. Лубни. Через декілька місяців її родина переїхала в Полтаву, де її батько Сосюрко Сергій Онуфрійович працював у Губернській земській управі, а потім — у Губпродкомі. У Полтаві родина Сосюрків не мала свого житла, проживала у найманих квартирах на вулицях Анненській (нині Халтурині), Прохорівській (нині Ватутіна), Пушкінській та більше за все у будинку на розі вулиць Загородні (нині Зигіна) і Константиновській (нині Артема). Родина Сосюрків товарищувала з відомими

особистостями, а саме: з В. Г. Короленком, далеким родичем Віри по материнській лінії, Панасом Мирним, Антоном Макаренком, Катериною Скаржинською, Опанасом Сластіоном та іншими постатьями.

Навчалась Віра в Полтавській Маріїнській жіночій гімназії. Родина Віри Сергіївни жила в Полтаві з літа 1911 року до літа 1923 року, потім переїхала спочатку в Ромодан, а згодом — у м. Гадяч. У 1927 році повернулась в м. Лубни, де Віра в 1936 р. вийшла заміж за Роїка Михайла. Виробничя діяльність Віри Сергіївни, крім Лубен, пов'язана з Миргородом, Диканською, Великими Сорочинцями, Кременчуком, Хоролом. У 1944 році родина Роїків переїхала в Старопольський край (Росія), а з 1952 року Віра Сергіївна до 3 жовтня 2010 року жила в м. Сімферополь.

Саме в Полтаві у юності Віри зародилося захоплення вишивкою, а сприяв цьому знаменитий письменник В. Г. Короленко. Вона ніколи не перервала стосунки з Полтавчиною. Безпосередньо в Полтаві пройшло 6 персональних виставок Віри Сергіївни за її життя, а всього на Полтавщині — 19 прижиттєвих персональних виставок у різних містах. Вже після смерті Віри Роїк протягом 2011-2015 рр. у му-

зеях Лубен, с. Вовчик, Миргород, Художньому музеї, літературно-меморіальному музеї І. П. Котляревського Полтави також відбулися виставки робіт Віри Сергіївни і багатьох її учениць. У вересні 2014 року у Полтавському національно-педагогічному університеті ім. В. Г. Короленка відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція, присвячена пам'яті Героя України Роїк Віри Сергійвні.

Для увічнення пам'яті відомої вишивальниці на Полтавщині просимо Вас відгукнутись на наші пропозиції, а саме:

— У зв'язку з 105-річчям від дня народження, 25 квітня 2016 р. відкрити меморіальну дошку на будинку, який знаходиться на розі вулиць Зигіна й Артема в м. Полтава, а також у містах Кобеляки, Гадяч, Диканька, Хорол;

— Присвоїти ім'я Віри Роїк одному з культурних чи навчальних закладів міст Полтава, Гадяч, Кобеляки;

— Приняти рішення про проведення щорічних фестивалів народної творчості з організацією міських виставок-конкурсів серед майстрів декоративно-прикладного мистецтва імені Віри Роїк з підбиттям підсумків 25 квітня;

— Встановити пам'ятник Герою України Віри Роїк на одній із площ у будь-якому сквері міст Полтава, Лубни та Кобеляки;

— Організувати проведення вечірів пам'яті та виставки народних майстрів Полтавщини в квітні 2016 року;

— Створити постійні експозиції, присвячені творчості Віри Роїк, в

краєзнавчих музеях Полтави, Гадяча, Кобеляків, Миргорода, Решетилівки, Кременчука;

— Організувати проведення вечірів пам'яті у квітні 2016 р. у Полтаві, Лубнах, Гадячі, Миргороді, Кобеляках, Решетилівці.

Завдяки Вашій підтримці й увазі до творчості народної художниці, що освітувала рідний край, батьківщину, ми сподіваємося, що Ви особисто і депутатський корпус міст підтримаєте і профінансуєте наші пропозиції.

Будемо дуже вдячні за розуміння і підтримку та чекатимо від Вас відповіді.

КЛОПОТАННЯ ПІДПИСАЛИ:

Петро Вольвач, професор, академік Української екологічної академії наук, дійсний член Наукового товариства імені Тараса Шевченка, голова Кримської філії НТШ, лауреат премії ім. Л. Симиренка;

Михаїл Вишняк, голова творчого об'єднання україномовних письменників Криму, лауреат Всеукраїнської літературної премії імені Степана Руданського;

Павло Власенко, голова Сімферопольського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка;

Орест Мартинін, заслужений працівник культури Криму, лауреат почесної премії АРК, виконавець пісень, присвячених В. С. Роїк;

Євгенія Жукова, кримська вишивальниця, учениця Віри Роїк;

Віктор Качула, головний редактор Всеукраїнської загальнополітичної і літературно-художньої газети «Кримська світлиця», заслужений журналіст України.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ УКАЗ ПРО ВІШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ІВАНА ФРАНКА

Президент України Петро Порошенко підписав указ про вішанування пам'яті Івана Франка з нагоди 160-річчя від дня народження та 100-річчя від дня смерті видатного українського письменника, вченого та громадського діяча. Про це УНІАН повідомили в прес-службі Глави держави.

У документі зазначається, що з метою вішанування пам'яті видатного українського письменника, вченого та громадського діяча, популяризації його літературної, публіцистичної, наукової спадщини, зважаючи на його вагомий внесок у становлення української нації, а також з нагоди відзначення у 2016 році двох пам'ятних дат президент доручив Кабінету Міністрів утворити у двотижневий строк Організаційний комітет з підготовки та проведення заходів, включити до його складу представників центральних та місцевих органів влади, Національної академії наук України, громадських об'єднань.

Також Глава держави зобов'язав уряд розробити у місячний строк з урахуванням пропозицій Організаційного комітету і затвердити план заходів, присвячених вішануванню пам'яті Франка, і вирішити питання щодо їхнього фінансування.

Обласним та Київським міським державним адміністраціям доручено затвердити регіональні плани заходів та забезпечити їхне виконання, а також сприяти громадським організаціям, благодійним фондам у їхній діяльності зі вішанування пам'яті та популяризації творчості Франка.

Згідно з указом Міністерство зовнішньої політики та Міністерство культури мають забезпечити проведення засідань засновниками дипломатичними установами України заходів, присвячених вішануванню пам'яті Івана Франка, зокрема, в державах, у яких він перебував.

ДОВЖЕНКОВА «ЗЕМЛЯ» — У П'ЯТІРЦІ ШЕДЕВРІВ

Фільм культового українського режисера Олександра Довженка «Земля» потрапив до списку світових шедеврів кінематографа, складеного ЮНЕСКО. Про це повідомила голова Міжнародного фонду культурного співробітництва Влада Литовченко, передає УНН.

«До 70-річчя створення ЮНЕСКО та до 120-річчя світового кінематографа відділили п'ять фільмів, які будуть складати Фестиваль світових шедеврів. І художній фільм Олександра Довженка «Земля» увійшов до цієї п'ятірки», — розповідає вона.

Художній фільм Олександра Довженка «Земля» з так званою «українською трилогією» режисера («Звенигоро», «Арсенал», «Земля») є однією з загальнозвінаних вершин поетичного німого кіно. Прем'єра німого фільму Олександра Довженка «Земля» відбулася в 1930 році. За кордом фільм визнані одним із найпоетичніших у світовому кіно. У 1958 році картина посіла 10 місце серед 12 кращих фільмів в історії кіно на Всесвітній фестивалі у Брюсселі.

АХТЕМ СЕЙТАБЛАСВ ЗНІМАЄ НОВИЙ ФІЛЬМ

Режисер Ахтем Сейтаблаєв оголосив про початок зйомок нового фільму з робочою назвою «Її серце». В основу стрічки лягла реальна історія: в роки Другої світової війни кримська татарка Сайде Аїрова врятувала від нацистів 88 єврейських дітей.

Фільм зніматимуть у Грузії та Ізраїлі. Виконавцю головної ролі ще не називають, однак режисер каже, що до зйомок зачутать кримськотатарських і німецьких акторів.

Бюджет фільму становить 31 мільйон гривень. Третину коштів надала Державна агенція з питань кіно. «Для нас це дуже позитивний сигнал. Це означає, що у цей проект вірять приватні інвестори й іноземні копродюсери», — каже голова Держкіно Пилип Ілленко.

Прем'єру стрічки «Її серце» планують на осінь 2017 року.

Полтавська обласна
державна адміністрація
Управління культури

25.10.2015 р.

Про увічнення пам'яті
Героя України
Роїк Віри Сергійвни

Колективне звернення на адресу голови Полтавської обласної державної адміністрації В. А. Головка щодо увічнення пам'яті Героя України Роїк Віри Сергійвни розглянуто Управлінням культури Полтавської обласної державної адміністрації з 25 жовтня 2015 року.

Повідомляємо, що до проекту плану роботи Управління культури Полтавської обласної державної адміністрації на 2016 рік внесено питання проведення тематичних культурно-мистецьких заходів у Полтавській області, спрямованих на увічнення пам'яті Героя України, засłużеного майстра народної творчості, видатної вишивальниці Роїк Віри Сергійвни.

«Я БАЖАЮ ВАМ

**ДИТЯЧА БІБЛІОТЕКА
ІМЕНІ В. ОРЛОВА
У СІМФЕРОПОЛІ
ВІДСВЯТКУВАЛА
ЮВІЛЕЙ**

Бібліотека була заснована у 1955 році після приєднання Криму до України як Кримська обласна бібліотека для дітей та юнацтва. А вже в 1959 році бібліотека провела перший «Тиждень дитячої книги», на якому маленькі читачі вперше зустрілись з Володимиром Орловим, котрий ознайомив дітей із своїми творами. Володимиру Натановичу належать такі дитячі книги, як «Хто в домі живе?», «Хрюша ображаеться», «Якщо ми разом», та інші – всього близько півсотні книг. А також перу Володимира Орлова – драматурга належать близько двох десятків п'ес для лялькових театрів, з яких найвідоміша – «Золоте курча».

Володимира Натановича Орлова не стало 25 листопада 1999 року, а вже у квітні 2000 року бібліотеці було присвоєно ім'я відомого дитячого кримського письменника.

Як регіональний центр пам'яті В. Орлова, бібліотека стала ініціатором проведення літературних читань, а також комплексу заходів «Ор-

ловський кавардак» та різноманітних конкурсів за творчістю поета.

Восени цього року збіглося дві ювілейні дати – 85 років від дня народження Володимира Орлова та 60 років від заснування в Сімферополі бібліотеки для дітей та юнацтва. Учні зразкової театральної студії «Світанок» завітали сюди, щоб привітати бібліотеку з ювілеем. Шороку в бібліотеці проводиться більше 800 пізнавальних масових дитячих заходів, у тому числі: День слов'янської писемності, Міжнародний день захисту дітей, Всеукраїнський день бібліотек (до 2014 року) та Тиждень дитячого читання. І тому учні «Світанку» вже звикли, що тут їхне

ДОБРА!

Володимир ОРЛОВ

читання та виступи українською мовою зустрінуть з добром, як і заповідав В. Орлов.

У минулі роки в щорічний Тиждень дитячої книги один із днів обов'язково був присвячений українській дитячій книзі, наприклад: «Мій друже, супутнику, книго моя, завжди на дозвіллі, де ти – там і я». Також на базі бібліотеки з ініціативи Всеукраїнського інформаційно-культурного центру неодноразово проходили Шевченківські вечори та конкурси читців, присвячені дню народження Т. Г. Шевченка. І саме учні «Світанку» не лише брали активну участь у конкурсах, а й неодмінно посідали перші місця.

Не секрет, що і в минулі роки українська мова в Криму не займала належного державній мові місця, але вона була обов'язковою, як кажуть, для протоколу. А тепер і в школах, і в позашкільних навчальних закладах від присутності української поспішили позбавитись. У районних дитячих центрах наявіть українські фольклорні дитячі колективи познікали. То з яким настроєм дітям іти на зустрічі та виступати українською, коли з ранку до ночі (звичайно, коли є світло) у Криму з телевізорів про Україну розповідають страшилки?

Не стало і проєкту «Прочитай – не пошкодуєш», який робили на базі бібліотеки ім. В. Орлова та дитячої програми ДРТК «Крим» – «Республіка ДІ», де ведучою була журналістка, колишня випускниця театральної студії «Світанок» Марія Бакало. Шотижнево на каналі «Крим» читачі «Орловки» розповідали про улюблені книги, ділилися своїми враженнями про прочитане. Учні студії «Світанок» були не тільки ведучими телепрограми, а й брали активну участь у підготовці та запису розмови із кримськими школярами про книгу, про добро та толерантність. Можливо, така постійна взаємодія з працівниками дитячої бібліотеки ім.

Джерельце

**ВІРШІ НАШОГО
ДИТИНСТВА**

**Євген
БАНДУРЕНКО**

Він належав до того покоління українських письменників, що прийшли в літературу з суворих фронтових доріг Другої світової війни. А народився Євген Федорович Бандуренко (Бондаренко) 1919 року в сім'ї кіївського чоботаря. Згодом батьки переїхали в місто Бориспіль Київської області, де минули дитячі й юнацькі роки майбутнього поета. Вчився на факультеті філології Київського університету. Після війни, повернувшись до мирної праці, оселився в Одесі. Деякий час очолював Одеську філію Спілки письменників України. Віршувати почав ще в дитинстві. Перша збірка поезій «Мечі і струни» вийшла 1945 року. Видав кілька книжок для юного читача. Не стало поета 1969 року.

Є. Бандуренко вміє поєднувати в своїх віршах для дітей серйозне з гумористичним, веселим. Звідси й прагнення навіть ліричні поезії огорнути серпанком гумору. І цей гумор свіжий, дотепний. На теми, здавалося б, давно опрацьовані в літературі, але осмислені оригінальні, в нових ракурсах.

Василь ЛАТАНСЬКИЙ
с. Пруди в Криму

ГНАТ-КОТОБІЙ

Із рогатки Гнат завзято
Бив на вулиці котів,
Вдаючи, що він з гармати
Б'є в Антарктиці кітів.
А коли до дошки в школі
Довелось йому іти,
Перепутав мимоволі,
Де КИТИ, а де КОТИ.
І під сміх усього класу
Вивів крейдою, що КІТ
В морі плаває, а ласій
До мишій і сала – КІТ.
Може, й стане китобоєм,
Коли вчитиметься Гнат,
Ну а поки котобоєм
Звуть його серед хлоп'ят.

ТІЛЬКИ СИНІ

— А покажи-но
Чорне море, —
Звернувсь учитель до Юрка.
Юрко підвівся і пильним зором

По карті з краю в край блука.
Блукав, блукав, а по хвилині
Невинно очі підніма:
— А тут моря все тільки сині,
А чорних — жодного нема!..

ЧОМУ НЕ ТОНЕ ПАРОПЛАВ

На прибережному піску
Смагляві діти гралися,
І в синю далечінь морську
З цікавістю вглядалися.
От показався пароплав,
Немов хмарина сиза.
— Невже ж він, —

Петрик запітав, —
Насправді із зализа?
І дно залине, і боки,
А от пливе — не тоне —
Незрозуміло для Луки,
І навіть для Антона.
— А це тому, — сказув Олесь
Очицями кристальними, —
Що він обвішаний увесь
Кругами рятувальними!

ЗНАЙШОВ ПРИЧИНУ

Просить Гната мати
Хмизу назбирати.
Каке Гнат їй: Ніколи!
Почались канікули!

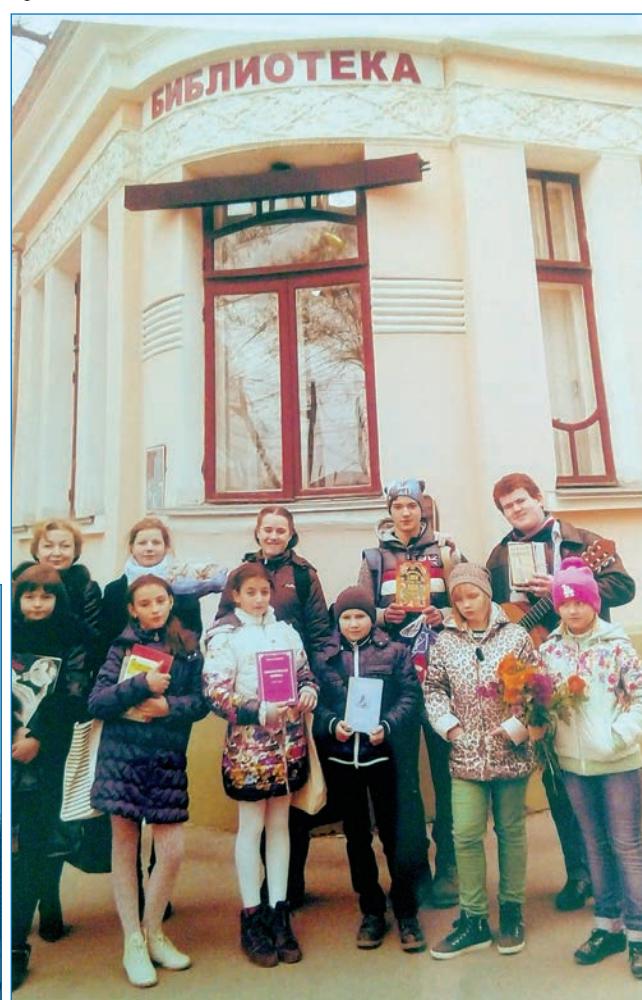
ЗАХАР І ЗАГАР

Хваливсь-вихвалився Захар,
Який в нього гарний загар.
І тиждень, і два вихвалився,
Аж поки в ставку

не скупався.

Зів'яв тут відразу Захар:

Бо де ж це подівся загар?

УВЕЧЕРІ, НА АНДРІЯ

У церквах східного обряду його називають – Покликаний бути першим. Звісно, їдеться про Святого Андрія Первозванного, апостола, день якого вшановуємо 13 грудня.

Він спочатку був учнем Івана Предтечі. Після Хрестення Господнього залишив Івана Хрестителя і першим серед апостолів став учнем та послідовником Ісуса Христа. Згодом привів із собою до Учителя рідного брата, майбутнього Первоверховного апостола Петра.

Походив Андрій (у перекладі – «мужній») Первозваний з Галілеї (південь Святої Землі), яка відрізнялася родючістю, прекрасними пейзажами, а її жителі – добротою та гостинністю.

Після того, як Ісус вознісся на Небо, апостоли, отримавши обіцянного Утішителя – Духа Святого, згідно з велінням свого Господа повинні були проповідувати Євангеліє усому світу. Стародавній переказ говорить, що Святий Апостол Андрій обрав для місійної праці території Віфінії, Пропонтиди, Греції, Македонії, Фракії і Скіфії (останнє – українські терени). Очевидно, що він перетнув побережжя Чорного моря, відтак – побував у Грузії, Криму, Тавріді і по Дніпру піднівся до того місця, де стоїть Київ. Шодо Києва (пророцтва появи міста), то більшість істориків сприймають це за легенду, хоч і прекрасну, майстерно вигадану давнім літописцем.

Так чи інакше, але Андрій Первозваний – християнський святий, який загинув мученицькою смертю, будучи розіп'ятим на Х-подібному хресті. Все ж у народному побуті українців звичай та обряди в цей день (особливо в ніч на Андрія) мають дохристиянський характер. Адже вгадували долю, кусали сонце-калиту, наївавши вдавалися до ритуальних заклинань та ворожінь.

Свято Андрія в народній традиції є доволі своєрідним продовженням молодіжних забав, гулянь, де парубки і дівчата шукають собі половину. Здебільшого, сходилися ввечері 12 грудня до однієї хати, жартували, переповідали цікаві історії, грали в різноманітні веселі ігри, а вночі ворожили (передусім – дівчата).

...Вечорници. Колись вони були велими поширеними. На них молодь близче знайомилася і вибирала собі пару на все життя. Було так заведено, що кожне село, хутір і навіть вулиця мали свою хатину, яку зумисне винахвалили у доброї господині для вечорниць. Існували й певні перестороги: на ті самі вечорниці не дозволялося ходити рідним братам і сестрам, бо панувала повага до старших, молодці слухали своїх старших братів і сестер, ті першими мали вступити у шлюб.

Як тільки звечоріло, дівчата приносили до господині, у помешканні якої мали відбуватися вечорничні дійства, все, що що мав: сир, масло, сметану, яйця, молоко, борошно, фрукти, овочі...

Хлопці приносили наливку і цукерки. Але наливкою не впивалися. Того, хто прийшов напідпитку, – відразу виставляли за поріг. Цієї зими на вечорниці він вже більше не з'являвся. Господиня ще за дня варила узвар із сушених фруктів і картоплю на вареники, бува, що й інші страви. Дівчата приходили заздалегідь, щоб допомогти господині приготувати святкову вечірку.

Після заходу сонця надходили й парубки, розсіялися по світлиці і тоді розпочиналося веселе дійство. Допоки дівчата накривали на стіл, хлопці розважали їх комедійними історіями. Не обходилося без музик, яких винаймали ті ж хлопці.

Опівночі починали ворожити. Наприклад, брали перстень, галузку мірті, ляльку і паперову квітку (такими колись прикрашали ікони, про що старше покоління добре пам'ятає), кожну річ клали під окрему тарілку чи полумисок. Найперше вгадували долю старшої дівчини. Ох і хвилювалася, бо хотіла знати – чи скоро віде заміж, чи ще рік, до наступних вечорниць, дівувати. Але дівчина, якій вгадували долю, не мала бачити, що під яку тарілку підкладуть. Як тільки все було розкладене, запрошували дівчину тарілку вибирати – на долю ворожити-гадати.

Момент вибору був дуже хвилюючим, адже кожна панянка вірила: що вибере на

свято Андрія – те неодмінно і збудеться! Отож: перстень під тарілкою – скоро вийде заміж; квітка – дівуватиме; мірта – розлука з мілим чекає; лялька – коханий зрадить... Також вибігали дівчата на подвір'я, ставали біля плоту і рахували кілки, примовляючи: «Молодець, старець...». Останній кілок обов'язково ретельно оглядали. Якщо кілок тоненький і рівненький, то такий хлопець віде; кривий і товстий – такого хлопця матиме; а якщо кілок з товстою корою, то суджений буде багатий, грошовитий та з бородою. Однак усі дівчата хотіли вийти заміж за молодого, гарного, грошового, доброго парубка. От тільки такого кілка годі було знайти!..

А ще дівчата вибігали на вулицю, закликали первого зустрічного чолов'яту і запищували у нього ім'я. Вірили: так зватимуть майбутнього чоловіка.

...В Україні побутувало багато найрізноманітніших ворожин. Збереглася лише маленька частинка. Але й тепер дівчата в ніч на Андрія інколи ставлять на підвіконні у глечик з водою галузку вишні, черешні, бузку... Коли вона розцвіте до Різдва – буде дівчина у парі. Тож, ставлячи, примовляли:

– Святий Андрію,
Маю на тебе надію.
Дай, щоб гілка зацвіла,
Мені долю привела.

Народні прикмети говорять:

– Якщо до 13 грудня не випав сніг – зима буде тепла і малосніжна; а якщо багато снігу – то холодна і сніжна.

– У ніч на Андрія тиха вода – хороша зима, шумна – тріщатимут морози та гулятимут заметії.

Підготував
ТАРАС ЛЕХМАН

З АРХІВУ «КС», 2007 рік, свято Андрія в українській ялтинській школі № 15

«НА АНДРІЯ РОБИТЬСЯ ДІВЧАТАМ НАДІЯ»

...Андріївські вечорниці вирошли на прадавніх традиціях. Це молодіжне свято стало одним із складників національної культури. Його доцільно запровадити в школі як своєрідний урок з українознавства, що й зробила вчителька Любов Шестакова, яка викладає цей предмет в Ялтинському НВК № 15, вона ще й практичний психолог цієї школи. За рахунком це вже четвертий захід на загдану тему. Його запрентувала створена нею театральна студія «Роксолана».

Надвечір, 13 грудня, у прибраній атрибутою української світлиці залі зібралися 80 хлопців та дівчат старших класів на Андріївські вечорниці. Залицяння, витівки, жарти, раптова поява серед гостей іронічних персонажів української класики з їхніми монологами та діалогами наповнювали свято веселими нотками. Смішні сценки за

участі Стецька та Уляни (Ігор Красняков, Олена Сичова), баби Палажки та баби Параски (Людмила Хоменко, Олена Мусатова), Вакули та Оксани (Павло Папченко, Тетяна Зверева), Солохи з її горе兹інами залишальніками (Марина Дедікова, Володимир Погорєлов, Роман Лук'яненко), Наталки Полтавки та Возного (Віолетта Віколова, Ярослав Кулемза) стали цікавим доповненням до свята. Вони органічно вписувалися в загальну тему.

Лунали народні пісні у виконанні дуету Антоніни Скрипки та Маргарити Кособокової, наймолодшої солістки Лізи Шестакової. Бандуристка Катерина Стецен озвучила сценарій перлинами української класичної музики.

Кульмінацією Андріївських вечорниць стало проведення обряду Калити. Керував дійством пан Калетинський (від назви коржа) у виконанні учня 10-го класу Дмитра Фурсова. Підвісивши до стелі калиту, він стежив за порядком її кусання. Пан Калетинський запрошує панів Коцюбинських, тобто тих, хто мав їхати на коцюбі (чи рогачі), здійснити урочистий акт кусання калити. Від дверей доносився чийсь голос:

«Їду, їду на коні
У червонім жупані
Калиту кусати».

«А я буду по губах писати», – озвався пан Калетинський і вчиняв присуд: обмажував квачем, смоченим у розведеній сажі, тих, хто не

справлявся із завданням.

— А я вкушу!

— А я впишу!

Перегукувалися доти, доки шматочок калити після довгих спроб (калита ж бо висіла в повітрі, а торкатися її руками не можна було) таки не опиняється в роті пана чи пані Коцюбинських. До речі, Коцюбинськими ставали навіть учителі, ім теж було весело. Де ще можна проіхатися на коцюбі та відкусити смачного коржа, як не в рідній школі! Та ще й не просто корж, а Калиту — символ Сонця.

У розпалі свята гостя Валентина Салюк урочисто піднесла господині вечорниць хлібний дар круглої форми, спечений за татарською рецептурою, на зразок калити. Сонце — одне для всіх.

На завершення учасники та гості пригощаються традиційною українською стравою — смачними варениками і пирогами з маком. Запивали їх узваром. За цю смачну вечірку сердечна дяка нашому меценатові Леоніду Якиміву, котрий за свого парубкування, мабуть, з'їв не одну миску вареників на Андріївських вечорницах, тому й вирішив і нас почаувати. Його благодійництво вимірюється не розмірами гаманця, а багатством української душі. Дай, Боже, дочекатися наступних Андріївських вечорниць!

Пані Коцюбинська, вона ж — голова Ялтинської міської громадської організації «Союз Українок» Богдана ШЕВЧУК

(«Кримська світлиця», № 2 за 12.01.2007 р.)

P.S. «ЗБІДНІВ НАШ КРИМ БЕЗ ПРАГОРІВ ВКРАЇНСКІХ, БЕЗ ВИШИВАНОК НАШІХ Й РУШНИКІВ...»

— гірко проріє в минулому номері «Світлиці» кримський поет Петро Січеславський. А без таких свят?! А пригадайте Різдвяну ходу, яку традиційно влаштовувала в останні «доанекстійні» роки у Сімферополі Українська гімназія! Як сівдіть знаючи учителі, нині у кримських школах з планів виховної роботи такі заходи немов якісь гоблін язиком злизав! Чи не тому все так похмуро, фальшиво й убого в нашому краї — ніби у всіх нас відбрали оту прадавню Калиту, що була, як Сонце, — одне на всіх...

З АРХІВУ «КС». А це — зовсім недавно, 2012 рік, студентські Андріївські вечорниці у Сімферополі, які організували активісти ГО «Український дім»

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Оскільки жодних офіційних наказів або розпоряджень, що стосуються зміни формату випуску «Кримської світлиці», з моменту окупації Криму ми не отримували (а згідно з українським законодавством, такі рішення узгоджені приймаються лише співзасновниками засобів масової інформації або судом), продовжуємо електронна версія тижневика, зокрема у pdf-форматі. Розміщену нижче інформацію про умови передплати «Кримської світлиці» та інших культурологічних видань продовжуємо публікувати як нагадування «борцям» за інформаційний простір України про їхні держслужбові зобов'язання перед читачами і державою. Редакція «КС»

О ФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культу́рологічні видання ДП «Національне газетно-журналне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Кіїв», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nnu.kultura@gmail.com**

418201571940020 50